

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenföld & Emeric Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie gărmond pe o colônă 10
bani pentru o publicare. Pub-
licări mai dese după tarifa
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 48).

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru „Austro-Ungaria“
Pe un an 24 cor., pe șese luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șese
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țintu și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șese
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șese luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 266.—Anul LXVI.

Brașov, Duminică 30 Noemvrie (13 Decemvrie).

1903.

Nici morți nu-o vom da!

De un an de zile nu auți de-a lungul și de-a latul țării în tabăra Maghiarilor, decât strigătul ca postulatele lor naționale față cu armata să fie implinite, căci de nu se prăpădesce pământul. E vorba de limba maghiară, și de aceea ca ea să domnescă și în armata comună, unde până acuma încă n'a putut străbate.

Lupta crâncenă ce o pōrtă opozițiunea maghiară pentru aceste postulate a mai slăbit prin aceea, că Kossuth cu cei mai mulți dintre ai săi au încheiat o învoielă cu ministru-președinte Tisza, ca să încete de a mai pune bețe în rote guvernului, să nu mai facă obstrucțiune, dēr nu s'a terminat încă lupta, deōrece o parte însemnată dintre opoziționali n'au vrut să s'alătore la învoielă dintre Tisza și Kossuth și continuă obstrucțiunea.

In urma acēsta stărei de *ex-lex* nu i-se pōte pune capēt, recrutarea pe anul ce se încheie nu se pōte face, și dările nu se pot încassa încă nici acuma. Ministeriul de rēsboiū neavēnd recruți și trebuind să trimită acasă pe cei ce au servit deja trei ani, se vede nevoit a conchiema rezerva de întregire la începutul anului viitor, decă cumva până atunci camera ungară nu va primi legea recrutilor.

Să mai adaugem, că relațiile Ungariei cu Austria s'au incurcat și rēcit mult în urma celor petrecute în dieta ungară din cauza amintitelor postulate maghiare, și vom putē cumpēni cât de multe au pus în joc Maghiarii pentru dreptul de limbă, ce pretind a-l avē și-l reclamă și față cu armata comună și conducerea ei.

Și pre când Maghiarii se pun în conflict cu totă lumea pentru predominarea limbei lor chiar și în armata imperială, cu privire la care prin legea pactului, amēsurat inte-

reselor comune ale întregii monarchii dualiste, s'a făcut la 1867 dispoziția să fie susținută în comandă și în serviciu limba germană, pe atunci aceiași Maghiari nu vor să concēdă și să recunoscă una cu capul, că popōrele conlocuitoare: Romānii, Slovācii, Germanii, Sērbii ș. a. au și ei un drept la limba lor, că și ei pot ridica cu aceeași îndreptățire postulatele lor ca să li-se respecte dreptul de a trăi, a se desvolta și a se cultiva liber în limba lor.

Par-că pe politicianii maghiari i-a cuprins o furie nespūsă de a dērima tot ce stă în cale domniei absolute a graiului lor; par-că și-au pus în gând să stingă și să nimească limba și cultura naționalităților nemaghiare, căci nu i vedem decât strigând în gura mare, că cu totă puterea statului trebuie să fie constrinse naționalitățile și confesiunile nemaghiare de a învăța în școlile lor tot mai mult unguresce și de a îmbrățișa tot mai tare cultura maghiară.

Nici să ne fi întors ērăși la veacurile de întunec și de sclăvie, n'ar fi putut să fie mai grozave și mai crude pretențiunile șoviniste maghiare decât sunt astăzi.

Ce să mai credă omul cu judecată sănētōsă, când auē pe un Apōnyoi dīcēnd, că lucru fiiesc e ca Nemaghiarii să se facă Maghiari, nu însă ca ei să-și păstreze limba și naționalitatea?

Și ce să mai dīcem când vedem, că guvernul Tisza, care vrea să trecă de binevoitor al naționalităților, nu scie alt mijloc de a potoli nemulțumirea lor, decât de a le îndopa cu limbă și cultură maghiară?

In congregația comitatului Brașov de Lunia trecntă a fost vorba de acēsta, ēr din partea Romānilor s'a făcut propunerea, de cătră membrul Dr. A. Mureșianu, ca congregația să declare, că este cuprinsă

de mari îngrijiri și de neîncredere față cu programul guvernului Tisza, care de-oparte vorbesce de respectarea drepturilor naționalităților, de altă parte amenință a le cutropi școlile cu limba și cultura maghiară, ceea-ce vrea să dīcă a-le maghiarisa.

Dēcă e vorba de drepturile unui popor, atunci fără îndoielă temeiu acestora nu pōte fi decât dreptul de limbă. Nu pōte fi viēță națională fără de limbă națională, și nu pōte un popor să-și păstreze naționalitatea sa, decât numai cinstindu-i-se și respectându-i-se dreptul limbei sale.

Rēsponsul nostru la tōte atacurile și amenințările maghiare îndreptate în contra limbei nōstre, nu pōte fi prinurmare, decât asigurarea ce se cuprinde în versul bardului, că „nici morți nu-o vom da!“

Revistă politică.

De când cu pacea dintre Tisza și Kossuth, ședințele *dietei ungar* sunt mai puțin șgomotōse. Cu tōte acestea *obstrucțiunea își face cursul ei*. La desbaterea asupra proiectului recrutilor ia în fie care ședință cuvēntul câte-un deputat din tabăra obstrucționistilor, tīnēnd discursuri late și ample, numai ca să trecă, din vreme.

— După-cum stau ađi lucrurile guvernul nu pōte avē speranță, ca până la 16 Dec., când se vor deschide delegațiunile, proiectul de recruti să fie votat, cu atât mai puțin proiectul de indemnitate budgetară, — așa că e întemeiată credința acelora, cari dīc, că obstrucțiunea are să dăinuēscă încă cel puțin până la 1 Ianuarie.

Tisza aflându-se în situațiunea acēsta destul de supērătōre pentru el, a făcut încercări de a capacita pe unii și pe alții din cei cari îi fac opoziție, dēr nu i-a reușit. Cu

apponyistii a gātāt'o, căci ei nu vor să mai între în partidul guvernului, ci se vor constitui în partid de sine stătător, care deși nu face obstrucție, totu-și prin pozițiunea lor separată pot să pună în viitor mari piedeci în calea politiceii tiszaiszte.

Un moment interesant a avut ședința de Joi a dietei. Deputatul kossuthist Lengyel Zoltan a atacat pe *deputații sași*, cari scim, că au intrat cu „*locunpoc*“ în tabăra guvernului. Lengyel a dīs, că deputații sași au fost eșit din partidul acesta din cauza legei privitoare la maghiarisarea numelor de localități, ēr acum au intrat ērăși în partidul liberal. Intrēbă pe deputații sași, dēcă și acum se opun executării acestei legi?

Carol Lurtz rēspondē: Nici-odată nu vom împiedeca executarea unei legi sancționate, chiar dēcă ea ar fi păgubitōre pentru noi.

Lengyel: Ōre nu v'a făcut ministru-președinte promisiuni pe acest teren?

Lurtz: Nu! Am fi ofensat pe d-l ministru-președinte, dēcă i-am fi pus astfel de condițiuni.

Lengyel: Așa-dēră v'ați împăcat cu executarea legii? Interesant! De ce o faceți acēsta față cu Tisza, când e sciuț, că față cu Szell ați procedat alt-fel.

Lurtz: Elind-că ni-s'a urit de obstrucție, și din cauza ei am intrat în partidul liberal.

Br. Ivor Kaas: Nu! Ci din cauza ordinului din Chlopy și a limbei de comandă germane.

Lengyel: Scim, că Lurtz n'are să lupte nici-odată pentru comanda maghiară. El a fost acela, care într'un restaurant a întreat pe un băiat chelner: „Ungur ești tu, băiete, sēu German? Eu nu pot să sufer pe Unguri!“

La finea ședinței Lurtz a cerut cuvēntul în chestie personală și a declarat, că nu este adevērat ceea-ce a spus Lengyel, că el n'ar putē suferi pe Maghiari. Nu este adevērat nici aceea, că în afacerea executării legii despre numele de localități, contele Tisza ar fi făcut Sașilor

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Copil de suflet.

De Gr. N. Coatu.

Frica ce-am tras, când m'o dat părinții la școlă, n'o mai pot uita nici acuma, deși o trecut 25 de ani de atunci. Mē sperie copiii din mahala, cari erau școlari, oă învățatorul e rēu, varga lui Dumuēdeu; bate băieții cu linia și cu nuiaua la palme de le ținesce sângele în podele, îi dă cu capul de părăți și de tabelă și îi pune cu genunchii pe grăunțe. Credeam tōte acestea, de ore ce chiar tata, când îl supēram cu câte ceva îmi dīcea: „Te-oitū da eu la școlă, am să spun profesorului să-ți ia pielea“.

Cu cât se apropia deschiderea școlēi, cu atât nu mē mai prindea nici somnul, nici mēncarea. Ședeam trist și dus pe gânduri, și adesea-orī scoteam din adēncul inimēi câte un oftat lung.

— Ce?... și-s'o inecat corăbiile?... îmi dīcea mama când mē auđia.

Îi fōrte urit obiceiul părinților de a-și speria copiii cu școlă și învățatorul, făcēndu-i să credă, că școlă e o casă de torturi și de chinuri, ēr învățatorul un călau.

Ētă și ziua de care așa mē temeam, 1 Septemvrie 1877. Des de dimineță tata îmi dīse:

— „Astăzi ai să mergi la școlă. Mē duc la primărie să-ți scoț actul de nascere. Când oitū veni, să fi gata“.

Mama mē tunsese la cap, până la piele, de cu sēră. M'o îmbrăcat cu hainuțele cele mai curate, mi-o tăiat unghiile și mi-o dat o fălie de pâne. Apoi o început să mē învețe:

— Veđi dragul mamei, să rēspondi frumos, când te-o întreba profesorul; să nu tacī ca boii. Sē nu faci obrāsnici și nici să te bați cu băieții. În sfișit multe... ca mama....

Par-că nici n'auđeam ce-mi spune. Lacrimile mē podidiră și începură să curgă șiroie pe obraz. Bunica Ilēna, mama mamei, mē iubea strașnic. Cu dēnsa mē culcam și când se scula dimineță la lucru, eu

și prindeam ochii, cari îi scāpa din undrele, când împletea la cioapī; și îi viram în urechile acului, că era bētrână. Vēđēndu-mē așa de trist făcea și dēnsa inimă rea.

— Dați-o incolo de școlă... aveți să gădiți băiatul!... Vino încōce dragul bunicii!...

M'o dus în cămară și mi-o dat nuoi, pōmă*) și pâne. Nu scia cum să mē nenerescă și să mē drāgānescă. Drāgānela bunicii nu mē încālđia de loc, fiind-că sciam că la tata-i totul. Dēcă ași fi fost lāsāt la voia mamei și a bunicei, astăzi n'ași scī nimica; aș fi un prost ca mulți de sēma mea. Tata ținea mult tare să mē dea la școlă, veđuse el că omul care scie carte, e mai deștept și trāesce mai bine; nimenea nu-l pote înșela și purta pe unde-i gustul, ca pe un bou, c'uu mēnuchiū de fēn. Câte sfaturi și învățături frumōse nu sunt în cărți!...

Mātușa Marghiōla îmi mai dresē inima. Venind la noi și lūându-se de vorbă cu mama despre școlă, între altele spuse:

*) In Moldova se dīce pōmă la struguri.

— S'o dus de acuma hușumul și spaima băeților din sat. Mi-o spus bărbatu-meu, că o venit un alt profesor, eșit acuma din școlă normală din orașul Bărlad.

— Ce spui lelițo?...

— Da soro! Da bine că s'o dus că smintise băeții nu altă ceva. Mai mult îi bătea de cât îi înveța. Ecă lu Tōder al meu și acuma îi curge o ureche din cauza lui. Și-apoi ce era să-i învețe dēcă nici dēnsul nu scia nimica, n'ai vēđut că nici la biserică nu putea să cetēscă bine cazonia.

Învēțatorul, să se silēscă din rēsputeri a nu da ocașie locuitorilor să-și facă ideie că nu scie carte, c'apoi cam greu se încred în cuvēntul lui și nici în nu caute a speria copiii cu bătāile. În vremea pe când m'o dat tata la școlă tot mai mergea, dēr în timpul de față nu mai merge.

— Aista, care o venit acuma, dragă soro, cred că i-o înveța cum trebuie, că e eșit din școlă cea care s'o făcut acuma patru ani în orașul Bărlad, de un profesor venit din Transilvania, Ioan Popescu. — Frumos om! Și trebuie să fie și deștept!

vre-o promisiune. Sașii nici n'au vorbit cu Tisza în acest obiect. De alt-fel — adause Lurtz — Sașii cinstesc mult mai tare legile, decât să ceară de la guvern, ca să nu esecute o lege sancționată.

În aceeași afacere a vorbit în ședința de ieri și deputatul Lindner (sas), care a respins acușările aduse de Lengyel, că Sașii ar fi intrat în partidul guvernului din motive egoistice. Protestează și el în contra înșinuției, că Sașii ar fi cerut în schimbul intrării, ca să nu se esecute despoimonia lege. Adevărat, că Sașii vrău să rămână Sași. Iosé tot-odată ei respectă legile Ungariei și nici prin gând nu le trece a cere să nu se esecute legile sancționate.

*

La Seghedin s'a înființat săptămâna acesta o nouă societate de maghiarisări, căreia cei ce au înființat-o i-au dat numele „Societatea culturală maghiară pentru părțile de Sud“ ale țării. La adunarea de constituire au alergat sumedenie de șoviniști mari și mici, printre cari strălucia cu prezența și sumețul grof Apponyi, ca să desfășure în Seghedin (!) stindardul culturii maghiare și să proclame „contopirea cetățenilor de limbă străină în conștiința unității naționale maghiare“, — adică maghiarisarea. În direcțiunea societății au fost aleși presidenti de onoare fișpanii tuturor comitatelor din sudul Ungariei și o cetă de prelați catolici, atrași cu plan în sinul societății, ca prin influențele și puterea lor să desăvîrșescă opera maghiarisării. Pe un milion cinci sute nouăzeci și una de mii patru sute treizeci și cinci de Nemaghiari (căci atâtia locuiesc comitatele Arad, Timiș, Torontal și Caraș-Severin) dintre cari 819 859 sunt Români, ér 771 576 Șvabi și Sârbii, vor să-i contopescă în „conștiința unității maghiare“ și acesta nu se rușinează a-o spune, „în interesul statului“. Tote acestea se întâmplă la începutul noii ere tiszaiste, în care ni-se vorbește despre „respectarea drepturilor.“

Din Bucovina. Marți în 8 Decembrie a avut loc în Suceava o adunare splendidă a inteligenței române din Suceava și district. Adunarea a luat următoarele rezoluțiuni:

I. Adunarea politică a inteligenței române din Suceava și district, ținută în 8 Decembrie n. 1903, luând la cunoștință ținuta demnă a deputaților clubului dietal român, cu deosebire în sesiunea ultimă, le votază deplină încredere și mulțumită.

II. Adunarea inteligenței din Suceava și district, desaproabă atitudinea dăunăcioasă cauzei naționale române a partidului așa-numit democrat, ai cărui reprezentanți, în sesiunea recentă a dietei provinciale, au atacat pe reprezentanții naționali români în modul cel mai brutal, și resping cu indignație atacurile făcute, avertisând totă suflarea românească, de a nu tolera această influență dăunăcioasă.

III. Adunarea din 8 Decembrie n. 1903 a inteligenței române din Suceava și district — stând pe punctul de vedere național român — resimte, în fața situației create, necesitatea imperioasă de organizare solidă și adevărată.

În scopul acesta ea alege din mijlocul său un comitet districtual în număr nelimitat, designând un president și un vicepresident și lăsând constituirea detașată, precum și cooptarea de membri, ulterior în sama comitetului.

Baza acestui comitet va fi: solidaritatea națională și munca sinceră și desinteresată pe ori-ce teren al vieții publice, spre a stringe din districtul Sucevei în jurul steagului național tôte forțele demne și doritoare de-a se pune în serviciul greu, dér onorific al cauzei comune românești.

În comitetul districtual au fost aleși d-nii: Vartares cav. de Pruncul, președ. C. S. Constantin Morariu, vicepreșed., apoi d-nii Eugen Sârbu, Ioan Teleaga, Christof cav. de Artonovici, Eugen Botezat, Eugen cav. de Calmuțchi, Epifani Popovici, Amfilochi Turcan și Constantin Jescu, ca funcționari și membri.

Mișcarea revoluționarilor din Macedonia. Rusia a luat măsuri, ca să urmărească pe toți conspiratorii bulgari. În acest scop a trimis mai mulți agenți, ca să supravegheze mișcările lor și în special ale lui Sarafoff. Generalul Zontcof, care fusese la Belgrad, spre a se înțelege cu nemulțumiiți d'acolo, a plecat la Londra, dedreze nu i-s'a făcut o primire după cum se aștepta.

— „Kölnische Zeitung“ dă ca sigură șcirea, că ómenii comitetului macadoneau grămădesc în punctele principale ale Macedoniei cantități enorme de bombe, revolve, puști și munițiuni, pregătind pentru luna Martie viitor lupte mai teribile ca acelea cari, au avut loc până acum. Intruirile șefilor macedonenii la Belgrad au de scop obținerea ajutorului Sârbilor în luptele viitoare, în schimbul unor anumite și precise condițiuni.

— „Vossische Zeitung“ află din Bitolia (Macedonia), că Turcii și Albanesii s'au reunit în moscheea de acolo și au hotărât să se opună cu forța la aplicarea reformelor și să împiedece sosirea la Bitolia a delegaților austriaci și ruși cari se observe aplicarea acestor reforme.

Noul guvern spaniol. Regele Alfonso XIII a însărcinat cu formarea cabinetului pe Maura, unul dintre cei mai mari bărbați de stat. Maura se bucură de mare popularitate. Acestui fapt este a-i se mulțumi, că numai într'o di Maura a isbutit să presinte regelui lista cabinetului. După o telegramă din Madrid, guvernul s'a constituit astfel: Președintele consiliului Maura, ministru de externe San-Pedro, ministru de justiție Toca, ministru de război Linares, ministru de marină Ferrandiz, ministru de finanțe Osma, ministru de interne Sancher Guerra, ministru de culte Dominguez Pascual, ministru agriculturii Allendes Allacar.

Din Serbia. Ministrul plenipotențiar al Rusiei, Taricof, care în timpul masacrării perechei regale sârbesci privea de la ferestră, a fost rechemat. Ministrul Italiei continuă a petrece în Italia. Mari precauțiuni iau conspiratorii spre a se feri de vr'o neplăcere. În acest scop, ei au schimbat jandarmii prin soldați și ofițeri dela trupă, spre a fi siguri de ori-ce eventualitate. La acesta se adaugă marea demonstrație ce publicul a făcut la biserica sf. Marin, unde s'a oficiat un Te-deum urmat de un parastas pentru odihna sufletelor celor uciși.

Insemnătatea școlii.

(Discurs rostit de d. Ioan Pampu, învățător și președinte al desp. A. Iulia al „Reun. inv. rom. greco cat. din arhidieceza A.-Iulia și Făgăraș“ la adunarea despărțământului ținută la 27 Oct. a. c.)

Emoționat sunt în aceste momente; sufletul meu se umple de bucurie când văd pe frații învățători din cercul nostru întruniți în Reuniune în număr aproape complet și încununat încă de mai mulți prietini cunoscuți ai școlii noastre de aici — întruniți, nu ca să facem pietrii scumpe, ci învățători și popor, să căutăm prin muncă împrumutată mijlocele, cari ar pute contribui la înălțarea școlii române conform rezerințelor timpului, știut fiind de toți, că numai școlă este aceea, care ridică poporele la mărire, le abate de la decădintă și le ridică din ruină: lipsa de școlă despoie pe om de demnitatea sa, îl degradă la stare de animal și-l face sclav altor.

D-lor! Cine nu vede astăzi întrecerea chiar între singuraticii și între popore într'u a se lumina care de care mai mult și a se urca om peste om, popor peste popor, în tocmă prin mai multa sa știință, prin mai marea sa lumina și istețime?

Încă înainte de acesta cu 50 de ani Iules, unul dintre ómenii de progres ai Franței dicea: „Poporul care soie mai multă carte va fi poporul cel mai covârșitor peste tôte poporele“. Cuvintele acestea au fost adresate în special Francesilor, dér Francesii nu înțelesesă puterea lor, de cât pe jumătate. Ei creșură că pentru a fi poporul covârșitor, era destul să ducă știința cât mai departe prin tot felul de invenții-

unilor strălucite, mărginindu-se a îmbogăți învățământul superior numai, ridicând cu deosebire universitățile lor la cele mai perfecte instituțiuni din lume. Tot în acel timp însă o altă mare națiune, Germanii, auzind aceleași cuvinte, înțelesesă, că științele superioare nu pot avé temei pentru un popor de cât atunci, când întraga masă a poporului va poseda atâta cultură, în cât să pótă exista o legătură înțelă între masa de jos și cea de sus. Astfel Germanii — nu ca Francesii, — au folosit tôte mijlocele întru a comunica înțelegerea progreselor realizate de știința superioară la întraga masă a poporului lor prin școli sătești numérose și model pentru tóta lumea. Și rezultatul a fost, că în 20 de ani Franca a cădât din rangul prim al popoarelor, ridicându-se Germania la acel rang.

Viitorul popoarelor este prin urmare de acum numai școlile sătești!

Și pentru ca să nu credă cineva că eu le dic acesta din ambițiune, fiind învățator, pentru convingere, va fi destul să judecăm că ori cât de bun ar fi un general și ori cât de lămurat ar fi statul său major, adică ómenii cu cari se ajută la conducere, rezultatul atěrnă de sigur numai de la înțelegerea cu care masa cea mare a simplilor soldați va sci să primescă și să eserețeze povățuirile date.

Tot asemenea și un guvern ori cât de bun, nu va reuși a face pe un popor fericit de cât în măsura înțelegerii cu care întraga masă a celui popor va sci să primescă și să se folosească de planurile aleșilor săi. Cum se exprimă Schiller: „că un popor ignorant și fără școlă ese în tocmă ca un om de tot orb, cu care o persoană cu ochi nu se pôte ajuta nici-o dată la nimic“. Deci cu drept cuvânt se susține, că poporele mai luminate și mai înaintate de adă s'au ridicat în tóta privința numai ridicând școlă poporală la adevăratul nivel.

Er! decât suntem pătrunși de adevărul că școlă este altarul civilizațiunii și arma cea mai ascuțită împotriva ori-cărui dușman, nu mai încape îndoială, că apostolul chemat a servi la acest altar și acel căpitan, domnilor, chemat să înzestreză poporul cu aceea armă este învățătorul.

Cu 40 de ani înainte de acesta a esclamat Lordul Bromgham că „Dominantele epocii noastre este învățătorul, căci alfabetul său este mai puternic de cât baionetul soldatului“. Și acesta s'a adevărit cu 2 ani mai târziu, la 1866, când Austria a fost strivită de armatele Prusiei; atunci toți scriitorii bine cugetători și toți publiciștii de frunte austriaci se uniră într'un glas a striga: „nu regimentele prusiene ne-au învins la Sadova, ci școlile prusiene, și de voiți în viitor a câștiga pe câmpul de luptă victorii strălucite asupra Prusiei, mergeți de i închideți școlile și omoriți pe dascălii săi“.

On. adunare!

În cele premerse am atins în liniiamente generale icóna sorții altor popore.

— Da unde l'ai vădat leliț'o?...
— Unde?... la Bêrlad. Într'o Duminecă eram în piața la sf. Ilie; dusesem nisce paseri de vândare.

— Uite normalisții!... Uite normalisții!... încep o negustoriță de séminturi, de lângă mine. Se duc la biserică. Ah! să-i audă cântând!...

Ión Popescu, directorul școlii mergea, înaintea lor, ér normalisții tot câte doi; era un cârd de te lua gróza. Of dómne! și tare mai erau frumoși, par'că erau nisce floricele bată-i să-i bată! Toți erau îmbrăcați la fel, cu nisce tunicuți lungi până la briu, cu cămeșile de bumbac albe cum îi zăpada. Pe de-asupra pantalonilor tot albi, însă de un fel de pânză mai gróasă, de cea în patru ițe. În picioare aveau ciobóte bine văcsuite ér în cap pălăriore negre.

Tóta lumea din piața a dat năvală în biserică. Deoă am vădută așa, m'am dus și eu. Cum cântă privighitorile, dragă soro, așa cântau și ei; n'oiți mai uita, până ce oiți pune mâinile pe piept! Altă-dată i-am vădută făcând instrucție cu puscile pe câmp, mai de ha de cât militarii.

Veni și tata de la primărie. Plecarăm la școlă... Deși mă încuragiase mătușa Marghióla, totuși par'că mă trăgeau câniți nu altă ceva. Cam cu sila mă vîrî tata pe ușa școlii. Ii fórte réu, când e frica pe om. Învățătorul era un om tînér, frumos și bun de gură, îmbrăcat în tocmă cum spunea, c'o vădută normalisții la biserică, mătușa Marghióla. O dat mâna cu tata și zimbînd a ride la noi, o început să mă întrebe:

— Hei? ai venit la școlă?... Cum te chiamă?... Mai ai alți frați?...
— Vorbesce mai tare, răspunde la ce te întrebă, imi tot dicea tata, cam ghiontindu-mă pe la spate.

— Da! i-am răspuns la tôte întrebările.
După-ce m'o neteșit pe obraz cu mâna, m'o pus într'o bancă. Tata a plecat acasă. Vădend că învățătorul vorbește blând cu mine, mai blând chiar și de cât tata și mama, încep a nu-mi mai fi frică. Imi devenise așa de dragă școlă, în cât mai nici nu-mi venea să mai șed la masă, de amăda, când veneam acasă. La vr'o săptămână mi-o dat carte. Mergea tréba

strună. Acuma imi dau și eu séma, ce va să dică un învățător bun și oare își cunoșce meseria.

Aveam tocmă cu bunica să mă școlă dimineta odată cu dênă, când se scula pentru lucru, ca să-mi învăț lecția. Ce bine îi părea că mă silesc și că nu mai fac inimă rea ca la început. În tot-déuna imi oprea mănăncare de séra și mi-o încălđia dimineta, când mă sculam.

— Ia de colea și mănăncă dragul bunicăi, să cresc și să te faci mare.

Dênă credea, că o să cresc mai repede, deoă m'a hrăni mai bine și mai des, însă se scie, că omul crește anevoie.

Până la Pasoi am terminat partea întâi a abecedarului; am trecut la partea a doua. Acuma ceteam bine și scriam frumos. Tôte scândurile, scórțele de car, ușile și fundurile erau măsăgălite de cretă și de carbune. Acesta nu-i plăcea mamei de loc și de aceea adese-ori mă ținea de réu și mă ocăra. Minte de copil!

Tata nu mai putea de bucurie când mă vedea că cetesec.

— Destul n'am sciut eu nimica cei lume, măcar tu-i sci. Imi dicea că:

„Cel ce scie carte și pôte ceti, Cu patru ochi se pôte numi“.

* * *

Într'o frumoasă di de primăvară, cam pe la finea lunei Maiu, ședeam cu bunica și cu alți frățiori mai mici, sub frasinul stufoș de dinaintea casei, pus de bunicul Gavrilă când era în viață. La umbra desă ne adăposteam de arșița sórelui. Bunica își regulase tóta tréba prin casă, prin ogradă și bucătărie, luase furca să mai sfirice cel fus, dór o mântui un fuioer de cânepă ce-l avea început cu o di mai nainte. Pe aceea vreme se sémăna mai multă cânepă ca acuma. Ómenii erau mai bine îmbrăcați, că femeia care nu scia a tóroe și a țese era de risul satului. Și nici lume tremurând de frig érna, ca acuma nu vedea.

Într'o mână țineam abecedarul și ceteam lecția, ér cu alta legănam pe frățiorul Alexandru. Tata și mama erau duși la câmp, eșise prașilă popușoiului a doua óra. Ceteam istorióra „Cele două capre“. Asculta

Privind însă în cartea sorții poporului nostru mult cercat, ne-am întâlni cu o sumedenie de necazuri, sub povara cărora deea ar fi stat poporele amintite, și altele ce le vedem ați atât de înaintate, nu sute de ani cum a stat poporul nostru, ci deci de ani numai, poți nici nu ar mai exista. Istoria, această carte a sorții popoarelor, ne spune că mulțime de necazuri și suferințe a fost partea noastră. Istoria ne spune, că cea mai mare nefericire pentru acest popor a fost tocmai faptul, că nu-i era iertat să umble la școală, să învețe și el carte.

O, munți și deluri, codrii și câmpii — așa esclamă un bărbat de frunte al națiunii noastre — la multe vaete și dureri ați fost martori, der nici unul din sumedenia de necazuri nu ne-a făcut așa de mare stricăciune, ca și oprirea Românului de a învăța carte și de a avea școală.

Și am vădit că „a fi lipsit de lumina cerescă a învățaturii și a orbeca pururea în întunerecul nesciinței, este cea mai grea pedepsă pentru ființa omenescă“.

Mi-se va obiecta, că de 30—40 de ani încõe și noi Românii avem școli mai în toate satele și totuși încă și ați după 30—40 de ani masa poporului nostru nu se află încă ridicată pe nici o treptă de cultură mai sus, ba chiar o mare parte nu știe nici măcar ceti séu serie, în cât și ați cei mai mulți își încovioie degetul pe cruce.

Acosta nu poți fi de mirare, decât ne vom gândi la aceea, că până acum se aplicau ca învățători la cele mai multe din aceste școli, numai nise „țirovnic“ de pe la biserică fără pregătirile recerute; și decât ne vom gândi că nouă ne-au lipsit până acum mijlocele puternice de consolidare, simțul de unire și de dragoste adevărată către ceea ce ne-ar fi bun și folositor nouă. Ne-au lipsit acele mijloce, prin cari alții s'au ridicat: *unirea, care dă putere și care face pe cei ce se unesc, tari în fața dușmanului și concii de glasul timpului!*

Domnilor!

Săraci nu suntem noi, cum se afirmă cu predilectie, căci din sărăcia noastră am zidit palate pompoze și altele și altele... Sărac se numesc ați numai cel fără carte, care orb se numesc și pe care cei ce au carte, cei-ce vâd îl duc de ață ca pe orbul — tirindu-l prin toate șanțurile și lovindu-l de toți păreții.

Ați sărac poți ajunge numai ce lipsit de ceresca lumină, de învățatură, care orbecă pururea în întunerecul nesciinței.

Dor vedem, că și o plantă așezată la întunec, decât zăresce pe undeva liurind o rază de lumină, trage cu putere către lumina dătoră de viață, și-și întinde lăstăreii cruți, spre primirea nutremântului dulce și de viață dător; ér până e la întunec stă pe loc, nu crește, nu înverdesce și nu înflorește.

Așa nisuesc toate poporele către lumina cerescă a învățaturii, punând mare preț pe școală, adică pe creșterea omului.

Ba cei trecuți prin școală, cei luminați sciu crește și plantele și animalele altcum, căci tot ce este necrescut este brut și fără farmec și, și mai greu de folosit.

Apoi animalele de casă, cari odinioară străbăteau codrii cei mari și prin văgăunile munților stincoși, strivind cu puterea lor tot ce le sta în cale, astăzi își încovioie grumațul la jug cu plăcere, au devenit îmblândite prin creștere. Arborii sălbaticii transplantați în grădină și crescuți cu pricepere, ne dau nu numai pomele cele mai gustose, ci și o frumoasă avere.

Și ce gândiți, iubit popor, decât alții luminându-și mințea în școală au ajuns la diferite metode de a nobilita plantele și animalele, în cât am vădit cu ochii vândându-se viței de câte un an cu 600—700 cor. unul etc. etc., ajungând astfel ușor la avere, ore n'a sosit timpul suprem ca să ne adunăm și să ne consultăm cu bună voință și dragoste și noi Românii — nu făcând politică lată — ci căutând forme și mijloce de înaintare în toate direcțiile?

În viitor nu ne vom mai pute plânge că am fost încătușat și de aceea n'am înaintat. Ați cătuși nu mai avem pe mână; suntem liberi și ne putem mișca liberi pe ori ce cale de înaintare, numai voință și sciință să avem.

Pătrunși de acestea gânduri și noi învățătorii, ne-am *unul puterile prin înființarea tinerei noastre Reuniuni* dănduni-se ocaziunea a veni în atingere și cu poporul ca împrumutat să ne ajutăm și împrumutat să delăturăm piedecile, ce ne stau în calea înaintării școlii noastre.

Pătrunși de aceste gânduri, dic, cu înđoiță tragere de inimă vom lucra noi învățătorii sub stégul reuniunii noastre și nu vom privi până ce vom pute trezi iubirea și alipirea ce o dătoresce poporul școlii sale, făcând să pricepă și trebuința de a nu se feri de jertfele ce i-se cer pentru susținerea ei. *Atunci, atunci fraților învățători, și sorțea noastră se va îmbunătăți! Atunci când vom face să înțelegă poporul, că învățătorul e pătruns de chiama-rea sa, că iubesc adevărul și că este acel centru spiritual, care chiamat este să încăldească inimile tuturor și să lumineze mințile tuturor!*

În fine ultimul cuvânt ce vi-l mai rostesc de la acest loc este acela al mulțumirii mele pentru înfăptuirea la această adunare — ne rămânându-mi alta de cât a vă ruga pe toți a da mână de ajutor reuniunii noastre, al cărui rost vi-l'am arătat așa, după cum eu îl pricep!

SCIRILE ȚILEI.

— 29 Noemvrie v.

Sărbătorirea țilei de 28 Noemvrie. Regele Carol a aprobat raportul următor al d-lui ministru de război prin care se stabilește programul după care se va sărbători în fie-cere an. țiuia de 28

Noemvrie: „In anul trecut s'a încheiat în 28 Noemvrie un pătrar de veac de la memorabila și a luării Plevnii“. Subscrisul cu cel mai profund viu cătră M. Vóstré să binevoiească a aproba ca: 1) Comandanții de corpuri vor întri după serviciul obișnuit de dimineță și apelul miață-đi corpurile lor, și le vor supune într'o cuvântare bine simțită și în termenii populari, importanța țilei de 28 Noemvrie 1877, pentru armată și patrie, dându-ne nouă tuturor neatârarea, drapelelor gloria și armatei renumele de biruitoare. Se va arăta în ce scop se aduce în fie-care an, înaintea ostașilor de ați, pilda predecesorilor lor și ce se așteptă de la noi, pentru a binemerita numele de vrednici urmași ai acelora. După amieđi, ómenii vor avea permisie de a eși din casarmă.

Portul românesc și muzeul etnografic din Budapesta. Ni-se scrie din Budapesta: „O comisiune ai cărei membrii sunt domni Seemayer Willibald director la Muzeul național maghiar, secțiunea etnografică, deputatul Dr. Lendl Adolf, profesor universitar și Dr. Iosif Siegescu, profesor gimnasial vor face o călătorie cu scop de a studia portul național, țeseturii și c'un cuvânt toate lucrurile de mână ale țerancelor noastre. Portul național din Bănat, dintre Crișuri, de prin Maramureș și din țera Băsei va fi cu deosebire obiectul de studiu al comisiunii amintite. Când aducem această la cunoștința cetitorilor noștri, le atragem luarea aminte — mai ales a d-nilor preoți și învățători — asupra faptului, — că prin sprijinul moral dat comisiunii, fac serviciu cauzei românești. Comisiunea — după scirile primite — va face la sfârșitul călătoriei un raport muzeului, în care va recomanda spre cumpărare tot ceea ce a aflat de bun și necesar, ca să fim bine reprezentați și lumea curioasă de-a vedé să ne cunoască ca locuitori băștinași ai acestei țeri.

Personale. Cetim în „T. R.“: Escelența Sa Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Metropolit al nostru Ioan Meșianu, dimpreună cu Preasfinția Sa d-l Episcop al Aradului Ioan Papp, petrecând țilele acestea în Budapesta, Marția trecută au făcut visita d-lor ministri Stefan Tisza și Berzeviczy Albert, cum și celorlalți membrii ai ministerului țerii. Cu trenul de Joi séra Escelența Sa Domnul Arhiepiscop și Metropolit s'a reîntors la Sibiu.

Deputatul Lutz Korodi, care fusese condamnat întrun proces de presă la un an închisóre, a trimis Majestății Sale o petiție scrisă în limba germană, cerând să fie grațiat. Foile maghiare, indignate că un deputat al camerei ungare se adresază nemțesce Majestății Sale, își exprimă bucuria, că petiția lui Korodi a fost respinsă. Se știe că deputatul Korodi, care reprezintă în dietă un cerc al Brașovu-

lui, nu aprobă politica celorlalți deputați sași, cari au întrat în partidul guvernului.

Intemeierea unui cor. Ni-se scrie din Mediaș: În mai multe rânduri s'au raportat lucruri frumoșe din Mediaș despre corul român greco-catolic, care-și are ființa sa abia de un an de țile. Petrecherile sale împreunate cu teatru și concert au reușit tot-deuna bine, așa că și cei străini de nemul nostru, au găsit câte-un cuvânt de laudă prin foile lor. Astfel a fost anul es-pirat. Ce atunci și până astăzi mulți coriști au părăsit căminul părintesc din cauza luptei pentru traiu. Unii-s duși prin România, alții prin Germania și cei mai mulți în America, așa că astăzi s'a simțit lipsa a-se face înscrieri nouă. Data constituirii a fost țiuia de 6 Decemvrie n. On. Domn protopop I. Moldovanu, deschide ședința, îmbarbătează pe coriști și porcede la înscrierea de membrii. S'au înscriș 21 fete și 20 feciori. Se formază un comitet și depun jurământ în numele sfintei Treime șese coriști. Se declară mai departe dirigintele corului, d-nul învățător Isidor Dopp, președinte; inspectorul școlar Ioan Murășanu, cassar și cantorul George Fodor, controlor. După aceea se face propunere și se primesce ca în țiuia de 15 și 1 a fie-cărei luni se plătim cu toții câte 10 cr. pentru întemeierea unei bibliotecii școlare. Lucrul bun s'a început. Dumneđu se ne ajute! *Ternoveanul.*

În Frata de Mureș a avut loc în țiuia de ss. Archangelii Michail și Gavril instalarea noului preot Ioan Câmpeanu. Instalarea s'a făcut prin protopopul tractului Ioan Hașeganu, la stăruințele căruia încă de ani înainte se zidise aici o casă parochială frumoșă. Noul preot a funcționat mai mult timp ca prefect în internatul de băieți din Blașiu.

Băncile românești — într'un roman! Cetim în „Răvașul“: Aci am ajuns. După-ce prin foi atâtea atacuri s'au făcut — pe nedreptul — asupra băncilor noastre, s'a găsit acum un domn, — Wolfner Pál e numele lui — care a scris și tipărit un „roman“, sub titlul „Meddó küzdelem“ (luptă deșertă) în care se provocă totă ura patrioților împotriva băncilor românești. Se povestesc în „roman“ cum banca „Tribuna“, în frunte cu directorul ei „Brontescu“, aduce la ruină o nobilă familie ungurească, a cărei moșie o cumpără apoi banca — și ne mai voinđ să vândă lemne din pădurile moșiei nemeșeci unui antreprenor de ferestreu, care avea angajați între Români sute de muncitori maghiari — cu scopul, veđi bine, să facă din brađi scânduri și din Români — Unguri — au adus și ferestrele la ruină... — Cu „povești“ de acestea se pornesc lupta apropiată contra băncilor românești!

Cale ferată între două orașe. Foile ungurești aduc șcirea, că între Baia-mare

cu drag biata bunica și când am ajuns acolo, unde spne că amendouă caprele cădura în apă și erau să se înec, încep: — Veđi?... veđi?... éta ce aduce neînțelegerea.

Sórele ardea cu putere. Liniște era în tot satul. Nu vedeai pe la case de cât babe și copii. La multe case nici atât nu vedeai, ci numai cât'o nuia pusă în ușă. Toți cei buni de muncă erau duși la munca câmpului. Cam așa e în tot-deuna prin sate în vremea muncei. Clopoțelul școlii suna întâia óră, ne anunța, că trebuie să plecăm la școală.

— Mă duc bunică, ia auđi clopoțelul!...

— Mai stai o bucată, dragul bunică-ta că te-i duce.

Plecă la bucătărie. Peste câțva timp se reîntorse, având în mână un fund de lemn, pe care turnă mămăliga și pe densusul un ghișman cât toate țilele, făcut din faină de popușoi, amestecat cu chișleg bănut la un loc cu smântâna și copt în spuză, învălit fiind cu frunze de hrean.

Puse fundul jos, aduse din casă o strachină de smântână, îl unse pe de-asupra și ne dete la fie-care câte-o halcă. Ce gustos era!... Când mă gândesc la el, par' că-mi lasă gura apă; ași mânca și cu ochii.

Mult prețuesce vaca cu vițel la omul gospodar. Cum mâncam noi așa écă că vine și moș Ionică, feciorul bunicei. Atât băiat avea și ea, ceialți copii ce-i mai avusese, erau fete. Era bogat strășnic moș Ionică și era și primarul satului de vre-o 15 ani. În toate părțile n'audeai de cât „cocóne Ionică“. Chiar bunicăi par'că îi venea óre cum sé-i dăca pe nume, măcar că-i era fecior. Cum l'o vădit pe pórtă, o sărit arsă.

— Uite vine Ionică!... strigă la noi cam speriată.

— Ce mai faci mamă?... Ce mai dregi?... Da nepoții?...

— Bine sănătoși, ia pe lângă casă.

— Da d-ta?... — Bine și eu; am venit să te mai vedem.

— Faci bine dragul mamei!... Ia seđi colea!...

Îi dete un scăueș mic, peste care așternuse un lăvicer curat.

— Da noră-mea Mândica ce mai face?

— Bine și e mamă; s'o mai dus pe la sora sa Anica, la Păpuróia.

Mătușă Mândica, soția lui moș Ionică, era o femeie fórte réutációsă. Trăia réu cu toate neamurile lui moș Ionică și chiar pe bunica o uria grozav. Cum era el bogat și n'avea nici copii, ar fi putut s'o ia la densus și s'o țină oa pe palmă; nu să se munoască la tata c'o dróie de copii.

Unde era chip! Se ducea de două trei ori pe an și atuncea venea plângând și când o întreba mama ce are, ea îi răspundea:

— Nu-mi mai trebuie să mă mai duc la Ionică, nu! Uite ce mi-a făcut Mândica! Îndată-ce am întrat în casă, o început a deschide ferestrele și a aprinde zahar prin casă. qicend mereu „óre ce mirósă?“ Ea crede că eu fs bou, nu pricep. Ard'o focul s'o ardă! O uitat de când venea la mine, când era fată mare și plângea să stăruie pe lângă Ionică s'o ia. Milă mi-o fost dragă și nici n'am lăsat pe Ionică până

n'o luat'o și uite, acuma!... uite recunoscința!... uite obraz de scórtă!

Trébă de noră și de sócră!...

Tot satul știa de frica lui moș Ionică, că tare mai era aprig și mai ales că era și primar!... Der și el de frica mătușei Mândicăi știa grozav.

Toți, din toate părțile diceau, că nu-i lucru curat, că ea trebuie să fi umblând cu boșbone, cu farmic. Pe ascuns trebuia bietul moș Ionică să se întelnescă cu bunica și s'o întrebe ce mai face și sé-i dea vr'un gologan, doi. De alt fel era femeie harnică și gospodină cum rar se mai găsec. De toate aveau, numai copii nu, și de aceea duceau supărare. Cam așa se întâmplă: „La cei săraci dă Dumneđu prea mulți, ér la cei bogați nici decum“.

— Ah!... mamă, dice moș Ionică, cum nu ne dă și nouă Dumneđu un copilăș, ca Alexandru; am fi cei mai fericiți. Și desmierdă pe frățiorul Alexandru.

— Póte să vă dea, dragul mamei, și de acuma.

— Slabă nădejde; am pășit peste 30 de ani de când m'am însurat. Tot își bate

și Baia-Sprie se va construi cale ferată, unind cele două orașe sub o administrație. În această unire va fi cuprinsă și comuna românească Teuții (Giród Totfalú), care prin această, nădăjduesc acele foi, va putea fi maghiarizată... Să vedem!

Meseriașii recunoscători. Din *Sibiului* ni-se scrie, că meseriașii români de acolo s'au folosit de prilejul onomasticele prezidentului lor d-l Victor *Tordășianu* în ziua de 24 Noemvrie pentru a-și manifesta în mod sărbătorește dragostea, alipirea și recunoștința față de densusul. În preseră corul mixt al Reuniunii meseriașilor a făcut o serenadă la locuința d-lui *Tordășianu*, după care toate persoanele, ce stau aproape de Reuniune, s'au întrunit la un restaurant unde au petrecut în veselie câte-va ceasuri. Aici notarul Reuniunii d-l Ioan *Apolzan*, se adresă cu o vorbire către prezident și la urmă îi predă un album în numele membrilor Reuniunii. D-l *Tordășianu* emoționat de plăcuta surprindere, mulțumesc tuturor și-i asigură, că acest album va fi o carte vie, ce va vorbi pururea despre vrednicile celor grupați în jurul Reuniunii meseriașilor, și că-l va transmite la timpul său Reuniunii. Din partea despărțământului femeiesc întregitor al Reuniunii, d-na *Elisabeta Poponea* a oferit d-lui *Tordășianu* un coșuleț cu flori naturale, dăruit de damele despărțământului. Cu ocazia această d-l *Tordășianu* a împărțit membrilor îmbucurătoare veste, că un cerc de prietini ai săi și ai causei meseriașilor, i-a predat o sumă de peste 400 cor., care se împartă ca stipendii între învățăceii meseriași.

Intimpinare. D-l învățător gr. cat. *Maxim Blaga*, din *Veseuş*, ne trimite spre publicare un răspuns la ceea-ce s'a scris în Nr. 255 al „*Gazetei*“ referitor la adunarea despărțământului *Bia-St.-Mărtin* al Reuniunii inv. gr. cat. din arhidieceasa *Blașului*. Corespondentul nostru a desaprobat faptul, că de la numita adunare ținută în *Tătărlău*, au lipsit 2 membrii din tractul *Biei* și 4 din tractul *Sânmărtinului*, luându-le în nume de rău absentarea. D-l *Blaga*, care încă aparține membrilor din despărțământul pomentei *Reuniunii*, ține să-și motiveze absentța, prin o calamitate familială ce a dat peste densusul, apoi și prin alte cauze, între cari numără lipsa de mijloce materiale. Comunitățile școlastice nu prea dau diurne pentru adunările tractuale, și e știut, că unui dascăl îi trebuie, pentru a participa la astfel de adunări, o sumuliță, pe care decât n'o poți scote din busunarul propriu, de alt unde-va cu atât mai puțin. Asigură d-l *Blaga*, că este unul dintre cei mai mari aderenți ai Reuniunii și că decât a lipsit de la adunarea din *Tătărlău*, cauza au fost împrejurări neașteptate de voința sa.

Pentru parochia gr. or. rom. din Iabuca (*Torontál-Almás*) au binevoit a contribui următorii domni: *Nicolae Fize-*

sianu preot militar *Brașov* 2 cor., *Emilian Novacovic* pentru sânta biserică din *Racașdia* 5 cor., *Iancu Cheua* 1 cor., *Mateiu Mergea* 1 cor., *Iosif Bumb* 40 bani, *Ion Ciocănel* 20 bani, *George Bufan* 1 cor., *Largu* 1 cor., *Paun Musta* 50 bani, *Iacob Munteanu* 1 cor., *Toma Simeon* 1 cor., *George Bumb* 1 cor., *Petru Negovan* 40 bani, toți din *Racașdia*. Li-se exprimă mulțămintă. *Iabuca*, *Torontál-Almás* în 27 Noemvrie 1903. *Lazar Vuc* președinte.

Apel. Mult stimății domni, cari au binevoit a primi câte de contribuie pentru parochia gr. or. română din *Iabuca*, (*Torontál-Almás*) sunt prin această rugați să binevoiască a trimite câte și banii la adresa: „*Sentinela*“ institut de economii și credit în *Satul-nou* (*Réva-Ujfalú*) ca să ne putem face socotela și să putem ajuta causei. Mare e lipsa de ajutor grabnic! Mă subscriu cu dragoste creștină și românească. *Iabuca*, *Torontál-Almás* în 27 Noemvrie 1903. *Lazar Vuc*, președinte.

Căciula fermecată. În *Petersburg* (*capitala Rusiei*) s'a petrecut un lucru de tot ciudat. Un meseriaș, de origine german, care de ani de zile trăsece în *Petersburg*, a zărit zilele trecute într-o vitrină o formă de căciulă, care plăcându-i foarte mult, a și cumpărat-o, și și-a pus-o îndată pe cap. Când s'a dus seara la locuință, care nu-i fu mirarea, când a aflat în busunare două pungă pline cu bani. A doua zi seara, mirarea i-a fost și mai mare, căci a aflat în busunare patru pungă pline. Că de unde și cum au ajuns acele pungă în busunarele lui, nu și-a putut da seama. Nu-i vorbă, aușise el ceva de la cel mai bătrân povestind despre căciula fermecată, care se dice că exista în vechime, der el ceva mai cultivat, nu putea să credea un astfel de lucru. Ce să facă deci? După mai multă gândire s'a hotărât să se ducă la poliție și să spună căpitanului întemplantarea. Capitanul a însărcinat pe doi polițiști să se intereseze ca să descopere lucrul și să urmărească pe meseriaș la fiecare pas. Într-o zi polițiștii văd în urma meseriașului doi indivizi, care i-au vîrît în busunare pe nesimțite 2 pungă. Fără altă vorbă mai departe a pus mîna pe ei și i-a dus la poliție. Întrebați de una de alta, ei au mărturisit că sunt niște hoți dintr-o bandă mare și că între ei există legătura, ca banii ce fură și jefuesc să-i dea căpitanului lor, care se deosebeste de ei printr-o căciulă, care sîmnează foarte mult cu cea a meseriașului, așa că ei crezînd că acesta este căpitanul lor, tot-deuna i-au băgat în busunare banii ce-i aveau. După această mărturisire, în câte-va zile întreaga bandă a cădat în mîinile poliției.

Societatea literară „Alexi-Șincai“ a clericilor din seminariul gr. cat. din *Gherla* aranjază din incidentul aniversării la 50 a înființării diecesei gr. cat. de *Gherla* o ședință festivă în 17 Dec. 1903 st. n. la 3 ore d. a. cu următorul

Program: 1. Lăudați pre Domnul, de *Abt* cor. 2. Cuvînt de deschidere rostit

de președintele societății *Teofil Bocoșiu* cl. a IV. 3. Fragment din *Sat. 3* de *Eminescu*, decl. de *Traian Trușău* cl. a II. 4. O noapte, de *Abt* cor. 4. Istoricul diecesei, de *Iulian Man* cl. a III. 6. Imn, de *I. Costescu* cor. 7. Plugul blăstemat, de *V. Alexandri* decl. de *Ioan Bozga* cl. a III. 8. *Mintea* și *Dumneșu*, disertație de *Alexandru Szilagy* cl. a IV. 9. *Conșoiența*, de *I. Costescu* cor. 10. *Ion la Featru*, de *Speranță* decl. de *Alexandru Mureșan* cl. a II. 11. Cuvînt de închidere rostit de vice-președintele societății *Alexandru Szilagy*. 12. *Despărțirea*, de *Mendelssohn* cor.

Mulțămintă publică. Cu ocaziunea producțiunii aranjate de societatea de lectură „*Lumina*“ a sodalilor rom. din *Brașov* în seara de 21 Nov. st. n. a. c. au intrat următoarele oferte: De la d-nii *Ars. Vlaicu* 5 cor., *I. Ciureu* 5 cor., *Dr. Sterie Stinghe* 4 cor., *Dr. Lemény* 4 cor., *Dr. Meșianu* 3 cor., d-na de *Steriu* 2 cor., *G. Barla* 2 cor., *N. N.* 1 cor., *Petru Pavel* 2 cor., *I. G. Coliban* m. tîmplar 2 cor., *Dumitru D. Furnică* 1 cor., *D. N. Căpățînă* 1 cor., *C. C. Orghidan* 1 cor., *Sterie Stinghe* 2 cor. *Iudita Vătășan* 1 cor., *M. Navrea* 2 cor., *C. Navrea* 1 cor., *Dr. Fruma* 2 cor., *N. Sulică* 2 cor., *D. Făgărășianu* 2 cor., *I. I. Petric* 2 cor., *Gogonatu* 40 b., *G. Urzică* 40 b., *R. Colacea* 40 b., *N. Colacea* 40 b., *N. N. Stinghe* 60 b. Si pe această cale aducem mulțămintă tuturor acelor domni și dōmne, cari ne-au sprijinit în acest scop filantropic. Pentru comitetet: *G. Saftu*, *cassar*.

Concert militar. Duminecă, în 13 Decemvrie seara va fi la restaurantul „*Gerwerbeverein*“ (*Schmidt*) concert militar. Intrarea numai 20 cruceri.

Dintre farmaciile din cetate va fi deschisă mîne după amieză numai farmacia d-lui *Kelemen* din str. *Porții*.

Un stomac sănătos are trebuință înainte de toate de o mistuire bună. În privința această se fac multe greșeli, din care cauză devine stomac stricat, lipsa de apetit, constipație, insomnia, dureri de cap, colică, anemie etc. Să nu întârzie nimeni să folosescă un mijloc preserativ plin de efect, care întărește, vindecă și păstrează sănătos atât stomacul, cât și întreg organismul corpului. Un astfel de mijloc sunt picăturile de stomac veritabile *Mariazzell ale lui Brady*, recunoscute de ani mulți, ca un mijloc probat, plăcut și cu efect sigur la toate bolile de stomac. O sticlă 80 bani. Se capătă în farmacie. Să se ferească de falsificate.

— **Cei ce sufer de soldină și reumatism** să nu înceteze a folosi alifia lui *Zoltan*, căci acest mijloc neîntrecut aduce vindecare bolnavilor cari sufer de ani de zile și au folosit diferite mijloce fără succes. Se capătă în farmacia *B. Zoltan* *Budapest*, sticla 2 cor.

Pentru incendiații din Balomir.

În urma apelului nostru publicat în numărul de *Dumineca* trecută, au binevoit a-și aduce aminte de miseria nespusă în care au ajuns nenorociții locuitorii din comuna *Balomir* (comit. *Hunedorei*) prin incendiul, care, afară de 4 case, a mistuit

întreg satul, și s'au grăbit a-și trimite obolul pentru alinarea suferințelor celor loviți de sorțe următorii domni:

1. *Dr. Ioan Popp*, medic militar colonel c. și r. comandant al spital mil. din *Brașov* 10 c. —
 2. *Dr. Elefterescu* strada *Fund. Berzei* *București* 10 Lei = 9 c. 52 b.
 3. *Rev. dn. George Șuta* protopop și *Archid. onor.* în *Kis-Majtény* (*Sătmar*) 5 c. —
 4. *Ioan Reuță* comerciant *Zărnești* 5 c. —
 5. *Ioan Petrișor*, inv. pens. în *Vaida-Recea* 2 c. —
 6. *Coriolan Ternoveanu*, paroch în *Amaz* (*Sătmar*) 1 c. —
- Suma 32 c. 52 b.

În numele celor suferinți esprimăm generoșilor contribuenți mulțumirile cele mai sincere și rugăm pe cei cărora *Dumneșu* le-a dat din prisos, să-și aducă aminte de cei ce n'au unde-și pleca capul, n'au ce mânca și n'au cu ce se îmbrăca în timp de iernă.

Convocare.

P. T. membrii fondatori, pe viță, ordinar și ajutatori ai „*Asociațiunii pentru lit. rom. și cultura poporului român*“ din despărțământul *Oradea-mare*, precum și toți binevoitorii acestei instituțiuni, prin această sunt convocați la adunarea generală cercuală, care se va ține în *Oradea mare* la 13 (26) *Decemvrie* 1903 a. m. la 10 ore în sala mică de la hotelul *Arborele-verde*, cu următorul

Program: 1) Deschiderea adunării. 2) Alegerea a 2 membri pentru verificarea procesului verbal. 3) Alegerea comisiunii de 3 pentru cenzurarea raportului general despre activitatea comitetului. 4) Alegerea comisiunii de 3 pentru cenzurarea rațiunii și proiectului de budget. 5) Raportul general al comitetului despre activitatea dezvoltată în decursul anului. 6) Raportul *cassarului*. 7) Alegerea unei comisiunii de 3 pentru acurarea membrilor noi și încasarea taxelor. 8) Eventualele disertațiuni, care cel puțin cu 3 zile înainte de adunare au să fie insinuate presiului. 9) Raportele comisiunilor. 10) Închiderea adunării.

Oradea-mare, din șed. comit. ținută la 1 *Decemvrie* 1903.

Nicolae Zigre m. p., *Andrei Horvath* m. p.,
președinte secretar.

De pe valea Mureșului.

(Iubileu, adunare de învățatori și petrecere.)

Stimate d-le Redactor!

În comuna românească *Meșcreac* situată pe țermul stîng al *Mureșului*, în ziua de 22 *Noemvrie* a. c. învățătorul local d-l *Basilie Timbuș*, care cu zel și la culmea chemării sale în tot-deuna și tot

nevasta capul să luăm unul de suflet și nu știu ce să fac.

— Dă!... Ce-i de suflet, tot de suflet, tot strîn!...

— Așa-i mamă, bine dicit!...

— Și pe cine vreți să luați?...

— Apoi o fată de a cumnatei *Anica*. Cam pentru asta s'o dus nevasta acolo!...

— Dă, îi bine!... Dér mai bine era să iai de a *Catinică* că și-i soră și uite are o spuță. Știi bine că *Păpurescii* sunt un soi de oameni nu tocmai tocmai și n'ai aușit „că rața sălbatică greu o îmblandesci“ și că: „De neam rău să fugi cătu-i puté“.

— Dă, mamă, așa e, dér n'as vré să stric hatîrul *Măndicai*. Eță însă ce gînd am. Să cresc fata ce vrea *Măndica* și când s'o face de măritat, s'o dau după un nepot, și atunci impac lucrurile și niț averea nu se înstreineză.

— Dă, așa îi bine.

I-am lăsat vorbind ș'am plecat la școlă... Când am ajuns la podul de pe rîpa cea mare, ecă părintele *Stan*, fugea

de nu mai putea, numai în antereu și cu capul gol.

— N'ai vedut pe moș-to?...

— Ba l'am vedut părinte, îi la noi, stă de vorbă cu bunica.

Atăta m'o întrebat și pe fugă... Niț eu nu sciam ce are. Când am ajuns pe la pórta părintelui, cățu-va omeni și vr'o două femei stau în fața porței și o mulțime de băeți de școlă. Se cunoșcea că s'o întemplat ceva.

Nu trecu mult și veni și părintele *Stan* împreună cu moș *Ionica*. Ce se întemplase? În sat venise o droie de țigan, căldărari de cei pletoși. Urit nēm de omeni. Se scie că, cum se aședă în sat, încep a umbla din casă'n casă după cerut, după furat și după înșelat. Bărbații cu fel de fel de tingiri și căldări prefăcute, ér femeile cu ghiocul și cărțile. Așa șiăștia umblând din casă în casă, ajunse și la părintele *Stan*. Densusul era dus la câmp; avea omeni la muncă. Găsiră numai pe mama preotésă. Începură țigancele:

— Sărutăm mîinile mamă preutesică!

Să-ți gâcescă baba în ghioc?... Uite și-se arată un dușman!... ai să dai peste o nenorocire!...

Ce făcură ele, ce dreseră, o adimeniră. Le vîrîra în bucătărie. Începură țigancele cu minciunî de ale lor, ba că-i învîrtită, ba că-i sucită și dai, uitase mama preutesă, că mai are gospodărie. În vremea asta alți țigani intrară în casă și cărăbaniră tot ce găsiră și se puté lua în grabă.

Terminându-și țigancele meșesugul plecară cu trăistile încărcate de făină, mămăligă, cēpă și fasole, le dăduse de toate, fiind-că din toate ce le înșirau ele, unele se potriveau.

Iutr'o tîrziu ecă și părintele de la câmp. Intrând în casă își puse mîinile în cap, când vedu totă casa rēscolită.

— Preutesă!... preutesă!... ia vino încoce! Vino în grabă!... Uite ce-i aicea!

Rēmase ca trăsnită biata femeie. Li și dădu prin mîinte, că țiganii au făcut posna. Spuse părintelui totă pătăria și, de aceea densusul, căuta pe primar.

Când m'am reîntors seara de la școlă,

toți țiganii cu căruți cu tot erau la primărie. Amarnic îi mai butnăria moș *Ionica*. La început tot mai făceau ei gură, dér, după ce s'o găsit la densusii toate lucrurile părintelui, tăceau chitic. Pe cei vinovați i-o legat burduf și i-o trimes la suprefectură.

De atunci și până astăzi sunt atăștia ani, și țiganiiăștia tot așa fără căpătăiu umblă. N'aduc niț un folos țerei, ci din contră pagubă, jefuind sătenii ziua în amēda mare. Ar trebui luate mēsurî contra lor, și a fi oprîți cu deservirire de a mai cutriera satele. — *Românul* nostru-i prea bun... Câte lichole nu duce în spinare!...

* * *

Când veni acasă, mătușa *Măndica* de la sora sa *Anica*, luă și pe *Linuța*, fata, de care spunea moș *Ionica* că vor s'o ia de suflet. La vr'o câteva zile veni cu ea la noi. De pe la pórta începū:

— Ecă am și eu copii d'acuma!...

Așa-i că-i frumoșă *Linuța* mea?...

— Cum nu!... îi frumoșă!... să-ți tră-

În această comună a cultivat agrul culturai românesce la școala conf. gr. cat. din această comună, și-a sărbătorit jubileul de 25 ani de dascălie, dând laudă și mărire lui Dumnezeu, că i-a ajutat să muncască în această carieră un așa frumos număr de ani, nefiindu-i încă forțele fizice slăbite.

Festivitățile s-au început după programă. În preseră s'a făcut inseratul în sf. biserică, fiind de față toți elevii, cari de prezent frecventază școala, asemenea și cei adulți, cari odinioară i-au fost elevii dănsului — apoi un mare număr din popor. De la biserică elevii și poporul present, au plecat în ordine esemplară și în liniște către capul comunei de către Pețelca, sub conducerea notarului cercual. Aici mulțimea aprinzându-și lămpioanele și punându-se în rânduri de câte 4, în frunte cu o musică sătască, au plecat cântând unele poezii de școală. Percurgând strada cea principală, și ajungând la școală s'au postat toată mulțimea în două rânduri către frontul școlii, care era iluminat, în-onând o poezie în cor sub conducerea înfrului învățător în Agireș, Emil Timuș, fiul jubilarului. De aci conductul s'a îndreptat către casa jubilarului. Ajunși la locul numit s'au postat în stradă către rontul casei jubilarului, ale cărei ferestri erau iluminate.

Aici corul a mai cântat o poezie casuală, după care o elevă a salutat e jubilar prin o vorbire potrivită cu ierta lui. În urmă a apărut jubilarul la na din ferestrele iluminate și cu lacrimile în ochi, plângând de bucurie, mulțimi pentru onoarea ce i-se face.

În urmă întreg conductul s'a întors răsfi la școală unde au fost ospătați din artea jubilarului.

In dimineața zilei de 22 Noemvrie a când a fost conchemată și adunarea a toamnă a învățătorilor gr. cat. din des-părțământul Aiud, la 9 ore s'a început serviciul divin. La altar au celebrat On. domn Teodor Radu paroch local și Ioan Arianu paroch în M. Beldiu, er cântările s'a executat corul improvisat al învățatorilor. S'a celebrat și un parastas pentru sufletele învățătorilor repausați pe teritoriul despărțământului Aiud.

La orele 11¹/₂ ne-am intrunit în școală întreg corpul învățătoresc pentru începerea ședinței. După invocarea spiritului sfânt atât în cor de toți învățătorii, președintele prin o vorbire deschide ședința, în are amintesc și serbarea jubileului, la are jubilarul îi răspunde.

A disertat d-l Ioan Poșa învățător în dăverem, despre tema: „Cum poate poporul să ajungă la o stare mai îmbucurătoare?” După terminarea programului ne-am îndreptat cu toții în corpore la casa frun-așului econom și primar al comunei Valilie Marian, unde s'a dat banchetul din partea jubilarului.

La orele 8 s'a început petrecerea cu jocurile îndatinat. În decursul petrecerei s'a jucat și „Călușarul”. Petrecerea a fost foarte animată. Reușința atât morală cât și materială a fost peste așteptare. Au făcut suprasolviri d-nii: protopretore Imrek Iozsef 4 cor., Solymoși Balint not. 3 cor., Matheiu Moldovan preot 3 cor., Hirș Lajos 3 cor., George Vlasu, Vais Lajos, George Mitrofan, Nicolau Bretoiu, Bodor Kalman câte 1 cor. Mathé Ilona 40 b., Kecse Ianos, Teodor Radu, Bürger Ianos, Lucreția Radu, Silvia Marian, Maria Rațiu, Emiliu Sêrbu, Cornel Domșa, Nicolau Frățilă, Emiliu Lazar, Silviu Pauleti, și Iuliu Domșa câte 20 b. cărora, stimați domni și domnișore și pe această cale și la acest loc le aducem mulțumită.

Venitul total a fost de 103 cor. 40 bani, din care substrăgându-se spesele a rămas venit curat de 50 cor. 52 bani, pentru fondul școlii locale, care s'a și trimis la locul destinat, prin președintele și comitetul aranjator.

În fine mai amintesc, că cu ocazia ținerii ședințe despărțământului Reuniunii s'au făcut membri ajutători fisolgăbirul cercului Aiud d-l Imreh Iozsef și notarul cercual d-l Solymoși Balint.

Un participant.

Din Țera Oașului.

Bicsad, 5 Decemvrie 1903.

Mult Stimat D-le Redactor! În numărul 255—1903 al prețuitei „Gazete” a apărut o corespondență subscrisă de „Un amic al școlii”, în care se descrie tendințele mai noue ale celor de la putere, de a înființa școle de stat în comunele românesce din Țera Oașului.

D-l corespondent afirmă, că în comuna Bicsad, Românii fiind în număr de vre-o 2000, poporul fiind lăsat în mâna sortii, pradă lupilor, jertfă jidanilor, atât din partea învățătorilor, cât și a preoților au votat 5% și au dăruit o grădină pentru edificarea școlii de stat.

Lucrul nu stă așa. 1) În Bicsad, după conscrierea făcută în 1900, sunt numai 1579 suflete. 2) E scornitură păcătoasă, că poporul e lăsat pradă lupilor și jertfă jidanilor. 3) Nu e drept, că a votat cele 5%. 4) Nu e adevărat, că a dăruit o grădină pentru edificarea școlii de stat, ci din contră, nici o talpă de pământ n'au voit să deie. E adevărat numai, că toți reprezentanții comunali, afară de dirigătorii sătesci, s'au indignat și n'au voit să ofere nici un filer, și numai după o luptă înverșunată, o parte de reprezentanți, presionați de notarul comunal și adicții lui, au promis 3 stângini de lemne și curățirea școlii, protocol însă nu s'a luat. Acesta-i adevărul, și nu cum scrie corespondentul.

E ciudată logica corespondentului care dice, că unde preoții sunt la culmea

chemării lor și lucră mână de mână cu învățătorul, se interesază de înaintarea școlii, acolo nici poporul nu e nemulțumitor” etc. Dêr d-le „Amic al școlii!”, decă este adevărată tesa d-tale de mai înainte, cum de scrii tot d-ta, că „în Têrsolț s'au luptat în contra înființării școlii de stat preotul și învățătorul, dêr, durere poporul și în deosebii membrii com. fiind trași pe sfôră de jidanii, au votat”. Ore nu-ți arăți d-ta reavoința față de preoții și învățătorii din Bicsad, mistificând adevărul, numai ca să-i poți timbra de lași înaintea publicului cetitor, êră pe cei din Têrsolț îi afli de bravi luptători, deși acolo nici un reprezentant comunal nu s'a aflat care să fie protestat în contra înființării școlii de stat.

Dici, că în comunele Tur, Prilog, Boinesci și Trip nu s'au primit școala de stat, pentru-că au preoți și docenți bravi. Cređi d-ta, că decă aceste comune ar fi mai mari de cum sunt, ar fi ferite de sôrtea celor-lalte? În numitele comune e de ajuns și o școală, pentru-că încap în ea elevii. Dea Dumnezeu să scape pe vecie acele și alte comune, de școala de stat, însă de nu s'or schimba jurstările de acuma, durere, — dêr tôte școlile profesionale sunt espuse celui mai mare pericol...

Nu continu mai departe, ci declar, că la ori-ce fel de atacuri de acest soi, cunoscându-le isvorul, nu voi mai reflecta. Noi Bicsădanii, nici am învățat, nici vom înveța de la alții mai puțin competenți, cum trebuie a grijii de popor și școală.

G. Sabo.

NECROLOG. Stefan Kikomban, comerciant și epitrop la biserică s-tei Treimi de pe Tocile, în urma unei scurte suferințe, împărțit fiind cu sfințele Taine, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, astăzi Vineri, în 28 Noemvrie v. (11 Decemvrie n.) 1903 la orele 5 dimineața, în etate de 76 ani. Despre această ireparabilă pierdere încunoscintăm cu inima plină de durere pe toți amicii și cunoscuții răposatului. Rămășițele pămâtesce ale scumpului decedat se vor ridica Duminecă în 30 l. c. la orele 2¹/₂ p. m. din casa sa proprie str. Pe Tocile Nr. 41, și se vor așeza spre vecinică odihnă în cimiterul S-tei Treimi de Pe Tocile. Brașov 28 Noemvrie st. v. 1903. Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvântată! Reveica Kikomban ca soție. Stefan, Maria m. Voicu, Polixenia m. Dumitriu, Aurel, Nicolae, Traian, Elena și Victoria ca fii și fice. Const. Voicu ginere. Andrei și Paraschiva Voina cumnat și cumnată. Aneta St. Kikomban ca noră. Irodion Frigător văr. Număroși nepoți și nepoțe.

— Ni-se scrie: Duminecă în 16 Nov. după lungi și grele suferințe a trecut la cele vecinice Maria Craia născută Radulia sotia vrednicului și de toți stimatului nostru învățător Antonie Craia din Rudaria, în al 66-lea an al vieții și 45-lea al fericitei sale căsătorii. Actul înmormintării s'a celebrat Luni în 17 Noemvrie. Decedata în tóta viața sa n'a iubit luxul, a fost o femeie plină de evlavie, prin sîr-

guintă și cruțare și a agonisit, împreună cu nemângăiatul ei soț, o avere prea frumoasă și din averea ei nu și-a uitat nici de săracii din comună, dêr nici de casa lui Dumnezeu, ci cu tóta ocaziunea a concurs cu dinariul ei spre alinarea celor lipsiți și spre împodobirea casei Domnului.

Pe răposata o deplâng: învățătorul Antonie Craia ca soț, Păuna Dobren ca soră, învățătorul Teofan Dobren din Șipet ca ginere, nepoții de soră Ioan Dobren forestier în Ohaba-bistra, Maria măritată Ciolza comerciant în Șipet și d-sora Sofia, precum și întréga comuna Rudaria care a privit în răposata pe-o adevărată mamă. Fie-i țărina ușoră și memoria vecinică. — Rudarianul.

ULTIME SCIRI.

Bucurescă, 11 Decemvrie. Astăzi s'a luat în dezbateră camera proiectul de lege prezentat de ministrul cultelor și instrucțiunii publice d-l Sp. Haret prin care se cere acordarea unei sume de 600 000 lei pentru bisericile și școlile din Macedonia. Au luat cuvântul domni: Coalescu, Vlădescu, Ionescu, Dimancea, Cernescu și Sp. Haret. Proiectul fu primit cu unanimitate. — În ședința de ieri a senatului, d-l D. Sturdza, în calitatea sa de ministru de război a răspuns imediat la interpe-lația d-lui I. Lahovary în chestia comandărilor de puscă, cartușe, tunuri și fulmicoton.

Bibliografie.

Primum următoarele:

Secta nazareană (a pocăiților) este o plagă pe biserică noastră. Combaterea și înfrângerea acestei secte este un lucru greu atât pentru mulțimea învățătorilor ei eretice, cât și pentru încăpăținarea cu care Nazarenii țin la aceste învățături întemeiate pe te miri ce citate fals scóse și rău interpretate din s. Scriptură. O ușurare în privința acésta ofere broșura: „Dispute cu Nazarenii, II”. În acésta broșură, apărută în editura noastră, se combat învățăturile nazarene Despre Botez, învățături cari atât din punct de vedere teoretic, cât și practic sunt cele mai ademenitoare pentru poporul de rând. Cartea constă din 4¹/₂ côle de tipariu fin și se vinde esemplarul numai cu 10 cruceri (+ portul postal) și — încât comunele bisericesci ar cumpăra mai multe exemplare spre împărțire între credincioși — chiar și mai ieftin. Tot în stabilimentul nostru se pôte căpăta broșura: „Intre Nazareni”. Acésta broșură espune pe scurt învățăturile de credință și morală ale nazarenilor: organizarea, disciplina și cultul lor; imputările ce le fac Nazarenii bisericii noastre; decursul unei „adunări” nazarene și pericolul, la care sunt espuși nazarenii din punct de vedere național. Prețul unui exemplar 10 cruceri. Tipografia și librăria diecesană în Caransebeș.

scă!.. dize mama dêr scii cam cu gura altuia.

Linuța abia împlinise doi ani. Era aricioasă și arsă de sóre, fiind-că mă-sa o purtase cu dânsa la munca câmpului.

De aici s'o început ura și vrajba între nêmurii. Mai în tot-déuna se strîngeau nêmurii lui moș Ionică, când la noi, când la mătușa Marghióla, când la mătușa Tinca și numai de asta vorbeau.

— Reu o făcut!... reu o făcut!... dizea care mai de care, fiind-că tóta averea ce o are, e a lui și nu a ei; că o luat'o sê-racă, trebuia dêr să ia un nepot de a lui; ori să nu fi luat de loc.

— Ce-o mai fi, ce n'o mai fi, prăpădirăm norocul dizea mătușa Marghióla. Cum n'aveau ei copii, după mórtea lor, apucam și noi ceva. De acuma, s'o mântuit.

— Mai tăceți din gură. Credeți o'o făcut vr'o ispravă cumnatu Ionică?... dizea moș Tóder. Și-o virit sciau în casă. Copilul tâu și tot te lasă pe jos, dêr un strein? Să țineți voi minte vorba mea.

Tot ce se vorbea între neamuri audia moș Ionică, de aceea se supêrase foc și

nici nu voia să scie de ele; se luase după nevastă, care ajunse să-l sucêscă și să-l învîrtescă după voie. „Femeia în tot-d'auna atrage pe bărbat”. Vai de casa aceea, unde femeia dictéază bărbatului! S'auđi: „cântă găina, nu cântă cocoșul”. În astfel de case mai întot-d'auna, treburile merg cu susu în jos

O iubeau grozav pe Linuța. La 7 ani o dat'o la școala din sat. După ce o terminat 4 clase la țără, o dus'o la externat în o-ășul Bêrlad. Învéța cam prostuț, însă repetentă n'a rămas nici într'un an, fiind-că mătușa Mândica avea de tóte și în fiecare Duminecă se ducea cu trăsura plină de ouă, unt, brânză și pasêri; căra mereu a... gazdă... Când o terminat externatul, avé 16 ani, coșcogemite fată. Unde-i avere cam greu să ții fată; unde nu-i o ții de nevoie. Din tóte părțile o început a veni tineri. În cele din urmă vine ca candidat de însurătoare un ofițer. Era bătut tot de la sat, învățase vr'o trei clase în școala normală, unde rêsculându-se contra directorului o fost dat afară. S'o dus în armată și după multă silință o eșit ofițer. După ofițeri se dau fetele în vânt, le place grozav

zăncănitul săbiei. Cum l'o vëđut fata i-o plăcut; asemenea și ea lui. Acuma era daravela de avere, de ore-ce la ofițeri, legea cere o zestre, care să-i aducă un venit de 2500 de lei anual. Ca să dea moșu atâta avere, n'avea de unde; dă, bogat era nu-i vorbă, dêr nu chiar așa!...

S'o pus mătușa pe lângă dânsul și o început: Ionică așa, Ionică pe dincolo, să facem, să dregem, că tóta lumea are să dize bravo. și avem să fim de laudă, și că fata are să ne țină și pe noi, și s'o dăm bre după ofițer. Chiar neamurile tale aș să dize hălă!

Ce-o făcut ei, ce-o dres, că s'o făcut logodna. O stăruit pe ici pe colea și s'o aprobat și căsătoria. În fôia de zestre o trecut multă avere, fără să fie. La vr'o doi ani móre mătușa. Era femeie harnică și gospodină, dêr avea obiceiul de bea rachiu. Câte odată se îmbăta chiar bine. Într'una din zile o bêtut mai mult ca altă-dată și suindu-se în podul casei să ia ceva, când o vrut să se dea jos, o căđut în gât, rămâind mórta pe loc. Cum o murit ea, Linuța înțelegându-se cu bărbatu-sêu, i-o ce-

rut zestrea după fôia datală, și i-o luat totul bietului moș, lăsându-l lipit sêrac pământului și peritor de fôme.

Eram într'o ți la tribunal, când aveau ei proces și mi-o dat lacrimile vëđându-l cum se rugă de ea:

— „Linuțo fie-ți milă și de mine! nu mă lăsa sêrac, gândește-te că te-am crescut ca un adevărat părinte!... Of Linuțo fie-ți milă!...

Ea îi răspundea cu nepăsare.

— Nu te cunosc!... Ești un șarlatan! Am să-ți iau și cămașa!...

— Ah!... decă-i „copil de suflet” dizeau cei de față.

Ii fôrte rêu, când își dai pèrul pe mâna altuia. Ce-i neam, tot neam. „Sângele apă nu se face”. Câtă ură aveau neamurile pe moș Ionică, și cu tóte astea au pus mână de la mână și-l întrețin astăzi.

Cei mai mulți dize, că nici Linuța n'o ajunge acel bine, căci Dumnezeu vede și scie tóte și dânsul nu bate cu bătul, ci cu fapta.

Comuna Banca (Tutova, România).

Dare de sémă.

Marcoș, 20 Nov. 1903.

Onorate D-le Redactor! Producțiunea declamatorică-teatrală împreună cu dans, ce s'a anunțat în prețuita D-voastră foie de Duminecă nr. 238, că se va ține în casa cea nouă confesională gr. or. română din Marcoș cu ocaziunea sfârșirii ei; a avut loc la terminul pus și încă cu un multămitor rezultat moral și material.

Ca unul, care însumi am luat parte activă la reușita acelei producțiuni și prin urmare ca interesat în cauză, nu mă voi ocupa cu descrierea ei. Însărcinat de comitetul nostru parochial, voiesc numai a-mi împlini o sfințită datorință față de cei ce ne-au sprijinit mai mult la buna reușită morală a acestei producțiuni literare, făcută mai mult cu scop de a atrage spre isvorul de cultură românească pe poporul acestei comune bis., răcit față de școlă prin intrigile răuvoitorilor ei.

Mare multămită și recunoștință suntem datorți a exprima d-lui învețator din Teliu, Nicodim Dogariu, care — deși cam bolnav — a primit cu drag a ne da cel mai valoros sprijin moral angajându-se cu toată bunăvoința a preda cu succes rolul lui moș Sandu din piesa „Cinel-cinel“, ce s'a jucat.

Primăscă cea mai viua multămită și d-șorele Eugenia Cojocariu și Maria Aleman din Teliu, pentru valorosul d-lor concurs la reușita producțiunei, cea dintâi în rolul nepoței Smărăndiței, ér a doua în al Florichii. Ér ceilalți debutanți fiind din această comună și moralmente obligați a da concursul lor la asemenea producțiuni, cred că nu se vor supăra, decât nu le mai amintesc numele — fie îndestulți cu aplausele secrete.

Primăscă adença noastră multămită următorii domni și dómne cari ne-au sprijinit la reușita întreprinderii în cele materiale cu contribuiri peste taxa de intrare:

D-l Vasile Balteș din Purcăreni cu 1 cor., d-l George Ionescu paroch, Budila cu 2 cor., d-l George Burlea paroch, Barcan cu 2 cor., d-na văduvă Domnica R. Giuglea, Satulung cu 2 cor., d-na Lucreția Toma Neagoe, S.-Buzău cu 1 cor. 20 b., D-șora Victoria Nicolae Rusu înveț., S.-Buzău cu 1 cor. 20 b., d-l Sofroniu Roșca funcționar, Brașov cu 1 cor. 20 bani, d-l Romul Dogariu funcționar, Brașov cu 1 cor. 20 b., d-nii Daniel Cojocariu paroch Teliu, Ioan Sângeorzan paroch, Beliu, I. Purece măcelar, Budila cu câte 1 coronă. D-l Ioan Pușcariu învețator Târlungeni cu 70 b., d-l Vasile Micudă învețator Purcăreni cu 40 b. și d-l V. Huber inv. de stat Teliu cu 20 bani.

În fine primăscă viua noastră multămită și publicul, care din apropiere și mari depărtați n'a pregetat a veni parte spre a vedé noua școlă, parte de a ne încurajă în lupta de existență și parte de a gusta câteva clipe dulci într-o societate pur românească.

Profit curat a rămas 20 coróne, cari se vor folosi spre procurarea celor mai necesare în școlă.

Tot cu această ocaziune îmi țin de datorință să exprim d-nei Maria Mateiú Grama din Purcăreni multămită pentru suma de 10 cor. donată școlii noastre.

În numele comitetului parochial gr. or. român:

Georgiu Dogariu,
paroch.

Industria untului în Danemarca.

Încă din 1889 s'a organizat expoziții permanente în Copenhaga, la laboratorul de experiențe agronomice ale institutului regal agricol și veterinar. Acolo se cercetă calitatea untului menit esportului în Danemarca, înainte de toate, caută să aibă unt de calitate constantă. Tóte lucrările laboratorului danes tind la acest scop. Sub influența unor agronomi ca Segelcke, Storch, etc., lăptăriile danese întrebunțeză sterilizarea sêu pasteurizarea smântânei, adecă uciderea tuturor microbilor aflători în ea, și apoi pun în locul acestora cultură de microbi selecționați.

Prin expozițiile de unt se caută a se îmboldi cele vre-o 800 de lăptării din țară, ca să se întrécă între ele, dându-și silința a face untul cât mai curat și cât mai bine.

Legea le îndatoresce a trimite la analiză, ori de câte ori li-se cere, câte o puținică de 50 de klg., pentru a o supune la cercetări de control.

S'au luat și măsuri ca aceste probe să se trimită din untul de esport, fără ca lăptăria să pótă face anume unt pentru laborator. Cu modul acesta laboratorul are tot-déuna la andemână probe de tot untul ce se fabrică pentru esport în tóte lăptăriile din țară.

Untul sosit se adună într-o sală mare a laboratorului anume menită pentru acest scop. Putinele se pun în nisce vase de metal, și au fie-care un număr, așa ca să se pótă ține sémă de undé e untul, dér fără ca esperții laboratorului să pótă scial cărei lăptării este.

Juriul se compune din 40 de membri aleși dintre conducătorii caselor mari de esport de unt din Danemarca și dintre consilierii agricoli regali speciali în lăptărie. Expozițiile se țin din cinci-spre-dece zile în cinci-spre-dece. Trei experți, sêu trei grupuri de experți, cercetează în parte fie-care și-i dau notă, de la 0 la 15, arătând calitățile și cusururile ce au descoperit, mai ales în privința gustului și a țării. Apoi se sfătuesc împreună asupra judecății definitive.

Pe lângă cercetarea calității de către experți, se pune și nota dată de controlul chimic făcut în laborator. Chemiștii notéză cățimea de apă, cățimea de sare pusă (untul danes menit a fi esportat e sărat), și mai cercetează de nu s'au pus în unt materii cu scop de a-l face să se păstreze mai bine.

„Numai calitățile cele mai bune pot fi esportate.

După fie-care expoziție, lăptăriile cari au luat parte primesc o dare de sémă asupra lucrărilor și hotărârile juriului. Li-se arată pe larg și esact calitatea untului ce au trimes; au decí puțința de a înlătura greșelile de fabricație. Fie-care lăptărie ține ca o cinste să aibă untul notat bine; de aceea clasarea ce li-se face, după fie-care expoziție, e îmboldul cel mai puternic către perfecționare.

Unt mult și bun. — La 2½ óca de smântână pune 1 dram de piétră acrá bine pisată și ½ óca lapte acru de vacă, amestecă-le bine, încăldește-le apoi la foc și după ce s'a răcit, alege unt. Astfel vei scóte până în 10 minute, nu numai un unt bun, déră și mai mult ca altă-dată.

Igienea și cerceii.

Acum 30—40 ani se vedeau adesea marinari, soldați, cultivatori, cari purtau cerceii. Asta era o originalitate pe atunci. Dér obiceiul acesta a dispărut acum și numai arare-ori se mai întélnesc câte un bărbat cu câte un cerceluz de aur, ori argint în ureche.

Decă bărbații nu mai pórta cercel, femeile însă, cari sunt fórte conservátore, au rămas credincioase tradițiunei, vechei mode. Băeții sunt lăsați în pace, dér fețișelor tot li-se mai găuresc urechile, adesea ori o lună doué după nascere.

Unele familii sub înfrurirea nouelor idei asupra igienei, au renunțat la acest obicei și fetița crescé fără a avé urechile găurite. Vine ziua logodnei și, firesce printre cadouri, se găsesc și tradiționalii cerceii. Ce-i de făcut? Se duc la giuvaergiu, care găuresc lobii, până atunci neatinși, și așeză cerceii așa de mult doriți.

Dér, găurind urechile, ar trebui să se ia câteva măsuri de antisepsie. Nu se cere prea mult bijuteriului ceréndu-i-se ca să-și spele mâinile înainte de „operație“, de a spála apoi urechea cu puțină apă fenicată; căci s'a văđut adesea această operație făcută fără aceste măsuri pricinuind erisipele, limfangite, abcese.

Ar mai trebui să se țină sémă de temperamentul copilului și să nu se găurescă urechile înainte de vârsta de 8—10 ani, când țesăturile au ajuns destul de rezistente. Într'adevăr une-ori la copiii mici greutatea cerceilor sfășie lobii urechilor.

Pe de altă parte, mai ales când e vorba de un copil limfatic, ori scrofulos,

cercelul provócă mai tot-déuna exeme, intertrigo și alte leziuni ale pieii.

Al treilea lucru bun de sciut e că nu trebuie să se pue nici-odată, chiar pentru un minut, cerceii unei alte persoane, a cărei stare de sănătate nu se cunóscé bine. Acestă imprudență póte aduce unei femei boli molipsitóre fórte grave.

Așa s'a văđut o femeie murind de oftică și printre obiectele rămase de la dênța se aflau o pereche de cercei pe care li purtase ea.

Persóna căreia li revin acești cercei, îi pune la rëndul ei și, după 2 luni, un lupus, adecă o tuberculosă a pieii, atacă urechia.

Fapte de acest fel au fost publicate în zărele medicale și sunt absolut autentice. („Univ.“)

Moravuri germane.

„România Musicală“ publică următórea corespondență ce i-se trimite din Lipsoa.

În importanta revistă pedagogică „Leipziger Lehrer-Zeitung“, ce apare aci, găsesc în nr. 6, de la 11 Noemvrie curent, aceste rânduri:

„Următorul anunț a fost publicat zilele trecute în Liegnitzer Tageblatt (din orașul Liegnitz, Prusia):

„Musica — Se caută un domn cult, care să nu fie mai tînér de 30 de ani; om cu tact, care să n'aibă purtare modernă elegantă și care să fie în câțva abil de a cânta la clavier și dispus să-și caute în musică o distracție nesilită, după munca de peste zi. Dascăli și bărbați însurați nu se primesc. E cu desévirșire esclusă vinătórea de căsătorie.“

Întru cât revista amintită reproduce acest anunț fără nici un comentariu, multămindu-se numai să sublinieze cuvintele impinate aci cu caractare cursive, cred că n'ar fi de prisos să dau cetitorilor României Musicale câteva lámuriri cari de sigur îi vor interesa, fiind vorba de o caracteristică a vieții sociale germane în strinsă legătură cu arta musicală.

În unele orașe din Germania e obiceiul, că pentru a se recrea în urma oboselei după munca zilei, câte un cerc de prietini se întélnesc séra la câte un pahar, într'o cameră separată a vr'unui restaurant ori berării, unde, în loc de a-și timpî mintea și a-și ruina punga cu jocul de cărți, își petrec timpul glumind, ori discutând asupra diferitelor cestiuni ori asupra evenimentelor zilei și făcând musică. Ei au aci la dispoziție și un clavier și cântă pe rënd în cor ori soluri cu acompaniament de pian, sêu bucați de pian solo. Astfel musica lor e fórte variată, după cum e variat și întreg programul lor de petrecere, și această contribuție fórte mult ca întrunirile lor zilnice se fie pe atât de plăute, pe cât de interesante.

Bine înțeles, asemenea grupări se fac după felul de ocupațiune, după gradul de cultură morală și intelectuală; după pozițiunea socială și după comunitatea de vederi și sentimente a celor ce le compun, ceea ce face, ca unirea și desfătarea să fie complete.

Unii restauratori caută să profite de această înclinațiune a publicului german, și pentru a-și spori numărul mușteriiilor, re-curg la următorul mijloc fórte inofensiv: ei ofer bere gratis aceluia dintre óspeții consumatori, care se învoiesc să cânte la pian, făcând astfel desfătarea celor de față, căci, atași de farmecul musicii, încep să cânte în cor diferite cénțece; în scopul acesta chiar proprietarul stabilimentului are mai multe colecțiuni de cénțece naționale, arangiate pe note, pentru cânt și pian, cu versurile complete.

De aci se înțelege ușor serviciul pe care restauratorul și diletantul pianist și-l fac reciproc: Acela scapă ieftin de tot, dând câteva pahare de bere, care în Germania este extrem de efitină, ér acesta pe lângă că póte să-și bea regulat și fără nici o cheltuelă berea obicnuită, pe care Ger-

manul o crede indispensabilă bunei stări trupesci și sufletesci, mai ales séra după încordările-i de muncă de peste zi. Își mai face și gustul de a cânta la pian mai cu sémă decât, lipsit de mijloce, nu póte avea acasă la dispoziție un asemenea instrument.

Decă printre consumatorii obicnuiți ai stabilimentului (Stammgäste) nu se găsesce vr'un așa amator ca să cânte la pian proprietarul sêu antreprenorul face o asemenea achiziție prin mijlocirea mușteriiilor ori — decât aceștia nu găsesc — prin anunțuri publicate în zăre.

Un asemenea anunț e acela pe care „Leipziger Lehrer-Zeitung“ îl reproduce după o foie din provincie și care la primă vedere ar părea nu numai lipsit de serioșitate, dér și insultător pentru dascălime și póte chiar și pentru bărbații însurați și candidați de însurátore.. Și probabil că așa a fost socotit și de către importanta revistă pedagogică germană, când a relevat prin subliniere cuvintele: *Dascăli nu se primesc*. Ținând însă sémă de împrejurările descrise mai sus, vedem că anunțul în cestiune e fórte serios. Într'adevăr, dascălul (institutur sêu profesor) n'ar puté, având în vedere poziția sa socială de educator, să facă un serviciu de restaurant; bărbatul însurat n'ar puté să petrecă în fie-care séra într'un local public fără soția sa, și decât ar merge împreună eu ea, ar consuma prea multă bere; ér un om prea tînér și lipsit de cultură, n'ar puté fi destul de serios și destul de delicat în manierele și în pretențiile lui, pentru serviciile pe cari le aduce societății stabilimentului și proprietarului acestuia.

În ce privește în fine frasa de încheiere a anunțului, își are și ea însemnătatea sa. La Germani se fac, în familiile cari au domnișóre, invitații la masă, la petreceri intime de familie sêu chiar în cercuri mai largi dér totuși restrinse, adecă mai multe familii întrunite la oaltă, pentru a da ocazie de cunoscință reciprocă între tineri; de aceea și căsătoriile sunt mai dese aci de cât în societatea noastră culta românească. Decí, probabil, ca să nu se credă că ar fi vorba de vr'o împrejurare de această natură, s'au pus cuvintele din urmă ale anunțului.

Étă un bun obicei pe care ar trebui să ne grăbim a-l adopta și noi Români, fiind de preferat atâtor obiceiuri pe cari le-am adoptat și le adoptăm mereu și cari numai spre pagubă ne sunt.

Gem.

Anecdote.

Un Român încercă de a converti pe un Evreu.

Un Român să apucase să convertéscă pe un Evreu, și ținuse el tot felul de discursuri și tot-mai pe când credea cum că a reușit în întreprinderea sa, numai iétă că evreul îi spune: „Cucóne Iancule, d-ta scii cum-că eu te iubesc fórte mult și văđând cât de mare stăruință pui pentru a mă converti, étă că cedez și eu. Convin a crede cum că Isus Christos a fost pe pământ, dér cum că a fost fiul lui Dumnezeu, te rog să cređi d-ta. Cred cum că Isus Christos a fost omorít și îngropat, dér că a înviat din morți și cređi d-ta.. Cred cum că a dat de mâncare la un mare număr de ómeni numai din 3 pâni și 5 pești, cum că acei ómeni însă s'au săturat, asta s'ó cređi d-ta. Așa dér veđi că m'ai convertit pe jumătate și decí să rămânem prietini și de aci încolo, căci decât eu am dat pe jumătate, trebuie și d-ta să mai lași tot atâta, căci numai așa se póte face o bună învoială.“

La acest răspuns bietul cuconul Ianou a rămas cu gura căscată și a renunțat de a mai converti pe bunul sêu amic Ițig Sin Ghidală.

Cursul pieței Brașov.

Din 13 Nov. n. 1903.

Monet rom. Cump.	18.90	Vând.	19.94
Argint român.	18.80	"	18.90
Napoleon d'or.	19.04	"	19.10
Albeni	11.20	"	11.30
Table Rusesot	2.53	"	2.54
Arce germane	117.—	"	118.20
Re tarcesot	21.58	"	21.60
Arce fonc. Albina 5%	101.—	"	101.25

Calendarul săptămânii.

EC. (1903) are 31 zile. ANDREA.

	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
30 S. m. ap. Andr.	13 3 Adv. Lucia	
1 S. pr. Naum	14 Spiridon	
2 S. pr. Avacum	15 Valerian	
3 S. pr. Sofronie	16 Eusebiu	
4 S. m. Varvara	17 Lazar	
5 C. pâr. Sava	18 Grațian	
6 Sf. Pâr. Nicolae	19 Abraham	

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 11 Dec. 1903.

Măsura său cantitatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	fil.
H. L.	Grâu cel mai frumos	13	60
"	Grâu mijlociu	12	80
"	Grâu mai slab	12	60
"	Grâu amestecat	9	70
"	Săcară frumoză.	8	70
"	Săcară mijlocie.	8	70
"	Orz frumos	7	20
"	Orz mijlociu.	7	10
"	Ovăs frumos.	5	25
"	Ovăs mijlociu	5	—
"	Cucuruz	9	—
"	Mălaiu (meiū)	8	—
"	Mazăre.	16	—
"	Linte	16	80
"	Fasole	14	20
"	Sămână de in.	16	—
"	Sămână de cânepă	7	50
"	Cartofi.	2	10
"	Măzărice.	—	—
kilă	Carne de vită	—	96
"	Carne de porc	1	12
"	Carne de berbec.	—	72
kil.	Său de vită prospăt.	42	—
"	Său de vită topit.	60	—

Târgul de rimători din Steinbrach.

Starea rimătorilor a fost la 8 Dec. n. de 28,111 capete, la 9 Dec. au intrat 560 capete și au eșit 415 capete rămânând la 10 Dec. n. un număr de 28,165 capete.

Se notează marfa unghurească: veche grea dela 116—118 fil. tinără grea dela 121—122 fil., de mijloc dela 121—122 fil. — Sârbescă: grea 122—123 fil., de mijloc 120—121 fil., ușoră 118—119 fil. kilogramul

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop

BIROUL AVOCAȚILOR

W. A. Macedousky

și
Nicolae Andrei Popovici
doctori în Drept
Nr. 9 Strada Doamnei Nr. 9.
Bucuresti.

ore de consult 9—11 a. m. 5—7 p. m.

Consultațiile se pot da în limba franceză, germană, ungară și rusă, corespondențele asemenea. Biurul se însărcinează și cu încasări, informațiuni comerciale și executări de sentințe.

**500 fl. plătesc celui ce va
durere de dinți, ori îi va
mirosi gura, după ce va folosi**

apa de dinți

a lui Bartilla, o sticlă 70 bani.
(Pentru pachetare și expe. franco 96 fl.
Bartilla (Eduard Winkler)

VIENA, 19/1., Sommergasse 1.

Să se ceară pretutindenea apă de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se poate apăta, trimt 7 sticle cu 5 cor. 20 fil. franco.

Se capătă în BRAȘOV la farmaciile:
V. Roth strada Orfanilor nr. 1, Neustädter piața Franc. Iosif. Jekelius, Stenner Str. Porți 21. Obert Blumena.

Salonul de resturi, Strada neagră Nr. 35.

A nu trece cu vederea!

Avem onórea a aduce la cunoștința Onor. public, că
**pentru SESONUL de ÉRNĂ a sosit
un transport nou de resturi de mărfuri de
lânărie** din cele mai moderne, pentru rochii de Dame și haine bărbătești ș. a. ca:

- Mătăsării. Bluse negre și colorate,
- Flanele de calitate foarte fină,
- Stofe de doliu de toate prețurile,
- Barchent, Flanele de Tennis, numai I-a calitate bună.

Onor. Dame sunt rugate în interesul lor propriu a se edresa în cas de lipsă, cu totă încrederea la noi, asigurând un serviciu reel, cu mărfuri ieftine și solide.

Cu totă stima

RESCHNER & SCHWARTZ.

Tote accesoriile cu preț foarte iettin.

Cercetarea liberă fără obligămēt a cumpēra.

Salonul de resturi, Strada neagră Nr. 35.

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

FRAȚII ȘIMAY

Brașov, Târgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese;
deposit de ALBITURI și PANZERII de masă;
asortiment bogat de Confecțiuni pentru
dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte
de dame și bărbați, care se vor esecuta cât se
póte cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânză de Olanda și Pânzături
calitatea cea mai bună.

Mare asortiment:
de COVOARE și CUVERTURI.

Cele mai nouă și mai moderne
Perdele de dantelă și lână.

Abonamente la

"Gazeta Transilvaniei"

pot face orî și când pe timp mai
elungat său lunare.

Banî! Banî! Banî!

Subsemnata întreprindere stă în legătură cu cele mai mari
bănci din țeră și esoperéză

Imprumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieftine interese,
și anume pe termen de **10—70 ani cu 2%—5 3/4%**.

Credit personal cu garanți și obligație pe **5—10 ani.**

La funcționarii de stat, comitat și oraș, precum și la ofi-
țeri | **credit simplu și fără garanți.**

La dorință servim cu informațiunii, rugând marcă pentru
răspuns.

„PECUNIA“

întreprindere de credit.

Sibiū (Nagy-Szeben).

De decî de ani se întrebuintează cu mare
succes contra **soldinei și resmatismului** KRIEGER

REPARATOR

brevetât prin lrge.

În spitalul St. Rochus (Bdpesta) din 136 ca-
suri, 129 au dobândit deplină însănătoșare.
1 sticlă mare 2 cor., 1 sticlă mică 1 cor.
Se capătă în farmacii Se se ferescă de imitații.

Cel mai bun mijloc pentru vindecarea
anemiei, lipsa de apetit, galbinare, nervositate
și întărirea oopilor slabi este Preparatul
KRIEGER'S

Tokajer China-Eisen-Wein.

Calitățile superioare ale acestei beuturi cu gust
sunt aprecuate și de consliu sanitar și minist.
de interne au dat învoirea să se recomande.
1 sticlă mare 6.— cor. 1 sticlă mică 3.20 cor

Mijloc perfect pentru curățirea feței și
conservare frumșetei. — Efect miraculos e

AKACIA-CRÉME.

Acastă vestită Crémă este nevătămătore, nu con-
ține nici lumb, nici argint vin, infrumșează și in-
vioréză fața, Brevetată legal. Articol foarte plăcut
de dame distins.

AKACIA — Crema 2 Cor.
— Pudra 1 „
— Săpun 1 „

Se capătă la farmaciile,
dar se ceară totdeauna
Preparatul Krieger's

Deposit principal:
FARMACIA KRONEN,
BUDAPEST VIII,
Káthy-tér.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul
original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale cliniceii din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock în Bar-
cola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului
de analiză al Reun. gen. austr. a farmeciștilor din Viena.

0 sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2-60.

Se află da vëndare în toate băcăniile și magazinele de delicatesses din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul
original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controlă chimică a institutului pentru analizarea
Victualilor și beuturilor aprobat de Institutul ces. Reg.
ministeriu al Interneor. Viena X. Str. spitalului 31.



„Trompeter von Säkkingen“

Fără instrucție se pot esecuta
800 piese musicale.

„Honfidal“, „Rako-
czy induló“, „Kram-
pusz esárdás“, „Ar-
va rozsa virágzik“,
„A világon a leg-
árvabb én vagyok“,
„A falu róssza“,
„Hymnuez“, „Hu-
nyadi László“, și
alte circa 800 piese

musicale alese, póte esecuta **imediat** orî
și cine fără študiu său cunoștință de note,
pe trompeta nou inventată și fru-
mos ajustată: [1144.]

„TROMBINO“

prin simpla întroducere a notelor. Trom-
bino care pretutindeni au făcut senzație,
cu instrucție lesne de înțeles și conspect
de cântece costă:

I. Sortă fin cu 9 tonuri fl. 3.50.

II. „ „ „ 18 „ „ 6.50

Note pentru I. Sortă 20 crucerî.

„ „ II. „ 40 „

Trimiterea cu rambursă numai dela:

Heinrich Kertész, Wien

I. Fleischmarkt 18—159.

GZUBA-DUROZIER & Cia.
DISTILLERIE FRANÇAISE. PROMONTOR.



COGNAC

FILIALA G. FOITH, Tîrgul Pómelor 18, lângă Eremias

Din cauza desfacerei totale a Filialei mele, **vînd cu prețuri ieftine, scădute, chiar și sub prețul de cumpărare, toate mărfurile** și tot asortimentul de **rufărie de tricot bumbac și lână**, pentru dame și băieți, tot soiul de **ciorapi, mănuși, bumbac de împletit și croșetat, dantele de ață, frumoase, fuste, lingerie și crava** frumoase.

Prăvălia este de închiriat de la 1 Ianuarie 1904,

2-10.1184

Cu toată stima

GEORG FOITH.

PAGLIANO-SIRUP

Mijloc de curățirea sîngelui. Preparat din anul 1838 de Prof. Girolamo Pagliano, FLORENZ, Via Pandolfini, (ITALIA). Depositul de trimitere: Farmacia BRACCHETTI. ALA, Sîud-Tîrg.

Cruce séu stea duplă electro-magnetică
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. Nu e mijloc secret.
Vindecă și învioréză pe lângă garanție.



Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boala se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sîngelui, anemie, amețeli, tîuituri de ureche, bătaie de inimă, sgărçiri de inimă, asmă, auțul greu, sgărçiri de stomac, lipsa poștei de mîncare, recoală la mîni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul in pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sîngelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste a'estate* Acel pacient care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnica, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis s'ose confunde cu aparatul „Volta”, de ore-cu „Ciasul-Volta”* atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost *oficios oprit*, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja iestinatatea crucei male electro-magnetice o recomandă indeosebi,

Prețul aparatului mare e 6 cor. Pretul aparatului mic e 4 cor.
folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție fôrte slabă.

Expediție din centru și locul de vîndare pentru țeră și streinătate e o.
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A. E. colțul strada Kálmán.

BANCA de asigurare „TRANSSYLVANIA”

intemeiată la anul 1868.

SIBIU, strada Cîsnădiei nrul 5 (edificiile proprii),
Asiguréză in cele mai avantagióse condiții: contra pericolului de incendiu și esplosiune, edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobilabile, vite și produse economice etc. **asupra vieții omului** in toate combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurări de zestre, de copii, pe viață, rente etc. etc.

ASIGURĂRI POPORALE FĂRĂ CERCETARE MEDICALĂ.
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900:
1.303,572 coróne 15 bani.

Valori asigurate contra incendiului: **Capitale asigurate asupra vieții:**
72.420,299 coróne. 9.248.543 coróne.

Pentru despăgubiri de incendii **3.003.550 c.** pentru capitale asigurate pe viață **2,738.793 c.**

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: **DIRECȚIUNE** în Sibiu, Strada Cîsnădiei Nr. 5, et. I., curtea I., precum și dela subagenții din toate comunele mai mari. 12-30.

Agenturi principale:
in Arad, Brașov, Cașovia, Clușiu, Timișóra și Făgăraș.

Pentru morburii de stomac!

Celor ce prin recă, înbuibare, mîncări greu de mistuit, ferbințeli, prea reci, séu viața neregulată și'au tra un morb de stomac și anume:

Catar de stomac, cărcei, dureți, mistuire rea, se recomandă un mijloc bun de casă, probat de mai mulți ani cu efect tun

Vinul de burueni (Kräuterwein) a lui Huberth Ullrich

Vinul de burueni este preparat din burueni excelente și vindecătoare cu vin bun, întăresce stomacul și organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură mistuirea rea, și ajută la formarea de sînge sîntos.

Folosirea vinului de burueni delătură morburile de stomac deja la inceput. De aceea se folosească de timpuriu. Simptome ca: **dureri de cap, răgăială, grătă, slăbic une, vomare,** dispare adese-ori după folosirea a câteva sticle de vin de burueni.

Constipația și urmările ca: **neastimpăr, colică, bătaie de inimă, insomnie, congestiune la ficat, splină, hemoroide,** se delătură intr-uitând vinul de burueni. Asemenea curăță din stomac materii stricacióse prin eșirea ușoră la scaun.

Slăbiciunea, paliditatea feței, anemia, debilitatea provin adese-ori din mistuire rea și din dispoziție lolañvicióasă a ficatului. Persóne cari pătimesc de **lipsa de apetit, nervositate, durere de cap, insomnie,** tîngese cu încetul Vinul de burueni dá impuls puterii de viață, Vinul de burueni excită apetitul, ajută mistuirea și hrănesce, mișcă prefacerea substanțelor, alină nervii excitati și produce vioiciune de viață. — Multime de scrisori de mulțămire confirmă acestea.

Vin de burueni se capetă in sticle à 3 cor. și 4 cor. in farmaciiile diu: Brașov, Săcele, Cristian, Rêșnov, Codlea, Tîntari, Helchiu, Bod, Feldióra, Ilyefalva, Uzon, Magyaros Nagypatak, Zágón, Papolcz, Kovászna, Beresnyó, Sepsí-Szt.-György, Bölön, Nagyajta, Baroth, Miklosvár, N.-Baczon Zombor, Darocz, Homoród, Kóhalom, Ugra, Kacza, Zsiberk, Lemnek, Báránykut, Boldogváros, Boholcz, Szásztjukos, Bethlen, Sárkány, Almásmezó, Zernest, Törösvár, Vajdarecse, V ila, N.-Sink, Aiud, Panticeu, Kézdivasárhely, Erzsébetváros, Segesvár, Nagyszeben și in toate farmaciiile din orașele mici și mari din Ardeal și din țerile stréine. — Farmaciiile din Brașov: a d-lor Heinrich G. Obert, Victor Roth, Eugen Neustädter la „Ingerul păzitor”, Ferdinand Jekelius la „Speranța”.

Trimite 3 séu mai multe sticle cu prețurile originale in ori și ce localitate din Austro Ungaria.

Să se ferescă de imitație.

Cereți znume **Vin de burueni a lui Hubert Ullrich.**

Vinul de burueni al meu este mijloc secret. E compus din vin malaga 4500, spirt de vin 1000, Glicerín 1000, Vin roșu 2400, sirop de frăgi 1500, sirop de cireșe 3200, fîncen, anason, rădăcina helen, rădăcină americane, rădăcină de inzian, rădăcină calmus aa. 100. Aceste părți constitutive se amestece.

MAREA BANCROTĂ!

New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continentul european și **marea fabrică de argintărie** s'a văduț necesitată se dăruiască întregii ei deposit in schimbul unei rêsplate mici pentru muncă.

Eu sunt imputernicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare ori cui, următoarele **fl. 6.60** și adecă:

6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă engleză;	1 lingură de argint pentru supă patent american;
6 furculițe de argint patent americană dintr'o bucată;	1 lingură de argint pentru lapte patent american;
6 linguri de argint patent american;	6 cesci Victoria englezesci;
12 lingurițe de argint pentru cafea patent american;	2 candelabre de masă;
	1 strecurătoare pentru cîiș;
	1 zaharniță;
	42 bucăți la un loc fl. 6.60.

Tóte cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețul bagatel de **6. fl. 60.**

Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colórea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat **nu e șarlataniă,** și ș simt îndatorat in public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa in trimit banii înapoi, nimenea însă se nu trecă cu vederea ocasiunea acesta favorabilă, de ași procura această garnitură pompóasă, care cu deosebire se potrivește pentru

Cadouri de nuntă, crăciun și anul nou!
și in economia casei.

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**
Telephon Nr. 7114. **Exporthaus von amerik. Patent-Silber-waarenfabrik WIEN, II., Rembrandtstrasse 19**

Se trimite in provincia numai cu rambursă postală séu cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca: 

Extras din scrisorile de recunoștință.

Sunt fôrte mulțămită cu trimiterea garnituri, și se-mi mai trimiti încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvár. Exelens **Baronin Bánffy.**

Sunt fôrte mulțumit cu trimiterea garnituri, și se-mi mai trimiteti încă una. Bozovics, **Sándor Keresztessy, suplefect.**

Stimate Domnule!

Sunt fôrte mulțumit cu garnitura. Mă rog a-i trimiteti și sócrei mele, baronesei Nyary născ. de Somogyi, trei asemenea garnituri la Szunto. **Baron Julius Nyary.**